

Miljøengasjement i Oman

En studie av Environment Society of Omans
arbeid for klima og miljøvern

Catrine Harila

Masteroppgave i Midtøsten og Nord-Afrika-studier

Institutt for Kulturstudier og Orientalske språk

60 studiepoeng

UNIVERSITETET I OSLO

Mai 2016

Miljøengasjement i Oman

En studie av Environment Society of Omans arbeid for klima og miljøvern

© Catrine Harila

2016

Miljøengasjement i Oman: En studie av Environment Society of Omans arbeid for klima og miljøvern

Catrine Harila

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Siden 2004 har *Environment Society of Oman* jobbet for å øke bevisstheten rundt miljøproblemer og klimaendringer i Oman. I begynnelsen var arbeidet basert på frivillighet, men i dag teller organisasjonen 17 ansatte. I denne oppgaven har jeg sett på hvordan organisasjonen har utviklet seg, og hvordan den forholder seg til myndighetene i Oman.

Oman preges nå av omstilling. Landet som er bygget på inntekter fra eksport av olje og gass, opplever nå store underskudd i statsbudsjettet. Samtidig er arbeidsledigheten høy, og høyt utdannede ungdommer sitter uten jobb i flere år. Myndighetene har behov for å finne nye inntektskilder, men hvilken retning skal utviklingen ta?

Environment Society of Oman ønsker at utviklingen skal være bærekraftig. Med resultater fra egne forskningsprosjekter, henvender de seg til bedrifter, myndigheter og enkeltpersoner. De forsøker å påvirke beslutningstakere til å ta mer hensyn til miljø, og i noen tilfeller er de svært suksessfulle. Samtidig må de tilpasse seg sine politiske omstendigheter.

Forord

Da jeg ble med i Natur og Ungdom for tolv år siden, ante jeg lite om hvor dette engasjementet ville ta meg. Jeg hadde aldri forestilt meg at det ville ta meg til Oman. Prosessen med denne oppgaven har vært fylt av undring, frustrasjon, men også mange minnerike opplevelser. Jeg er dypt takknemlig for alle i *Environment Society i Oman* som har møtt meg med åpne armer og gjestfrihet. Deres engasjement og positive innstilling, motiverer og inspirerer.

Det er lett å gå seg bort i en lang prosess. Avstikkerne kan bli mange, men takket være kyndig veiledning fra Berit S. Thorbjørnsrud, klarte jeg å samle trådene til slutt. Tusen takk for all hjelp og støtte i året som har gått.

Min familie og mine gode venner har gitt meg et trygt anker å holde fast i. Deres støtte og oppmuntring betyr langt mer enn dere aner. En spesiell takk går til deg, Hanne. Du vet hva du har gjort, og uten deg ville dette året ikke blitt det samme.

Til slutt vil jeg vie oppmerksomheten til to spesielle personer. Dere minner meg hver dag på at livet er langt mer enn ord på et papir. Livet skjer hver dag, og dere fyller det med nysgjerrighet, latter og glede. Kjære Elias og Nora, denne oppgaven dedikeres til dere. På deling!

Mai 2016

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	11
1.1	Mineraleffektene.....	12
1.2	Sivilsamfunn i Midtøsten.....	15
	Miljøorganisasjoner.....	16
2	Metode.....	19
2.1	Kildegrunnlag	19
	Feltarbeid.....	20
	Intervjuer	21
2.2	Etikk.....	22
2.3	Struktur	23
3	Oman	25
3.1	Politisk enhet	26
3.2	Omanisering.....	27
3.3	Energiressurser	30
	Olje og naturgass	30
	Elektrisitet	31
	Subsidier.....	32
	Fremtiden for flere gasskraftverk eller fornybare energikilder?	33
3.4	Miljø og klimaendringer i Oman	34
3.5	Ytringsfrihet.....	35
	Den omanske våren	36
4	Environment Society of Oman	41
4.1	Grunnlaget	41
4.2	ESOs vedtekter (The constitution)	43
	Politisk enhet	44
	Organisasjonens mål, metoder og aktiviteter	44
4.3	Organisasjonens administrasjon	45
4.4	Inntektskilder	46
4.5	Prosjekter	48
	<i>Anti-plastic-bag-campaign</i>	48
	Konserveringsprosjekter.....	49

4.6	Internasjonale nettverk	55
4.7	Earth Hour	56
4.8	Oppsummering	58
5	Organisasjonsarbeid i Oman	61
5.1	Utvikling av indre motivasjon og verdier.....	63
	Arbeidsmiljøet.....	66
	Fremtiden	68
5.2	Resultater fra arbeidet.....	69
	Små endringer	69
	Påvirkning og funksjon	71
5.3	Utfordringer	74
	Utvidelsen til Dhofar	75
	Holdningsproblem.....	76
	Forholdet til myndighetene	78
6	Konklusjon	81
6.1	Til slutt er det sultanen som bestemmer	81
	Litteraturliste	85
	Bøker	85
	Artikler	86
	Nyhetsartikler fra nettaviser	86
	Nettkilder.....	89
	Rapporter.....	90
	Papiravis.....	91
	Video	91
	Intervjuer	91

1 Innledning

En sen ettermiddag i desember 2015, etter mange dager og år med mislykkede forhandlinger, ble deler av verdenssamfunnet enige om den viktigste klimaavtalen noen sinne. For første gang siden Kyotoavtalen resulterte de årlige klimaforhandlingene i en internasjonal avtale, som 195 land har forpliktet seg til. I følge eksperter kom ikke denne avtalen en dag for tidlig, samtidig som den langt fra løser problemene knyttet til klimaendringer¹. Klimaavtalen som ble vedtatt i Paris er viktig. Dette fordi den gjør myndigheter ansvarlige og forpliktet til å jobbe for å kutte i klimagassutslipp. En slik ansvarliggjøring gjør det lettere å motivere frem store og viktige endringer i nasjonal politikk og utviklingsplaner. Tidligere har det i stor grad vært «rike vestlige land» som har hatt omfattende klimapolitikk. De siste årene har imidlertid de aller fleste land utviklet egne planer for å verne miljø og minske klimagassutslipp.²

Med klimaavtalen fra Paris ble det tydelig at fokuset på klimaendringer har endret seg. Under forhandlingene var det ingen som diskuterte om menneskeskapt klimaendringer finnes. Klimaendringer og miljøvern engasjerer mange. Den amerikanske skuespilleren Leonardo DiCaprio vant sin første Oscar i 2016, og han valgte å bruke mye av sin tale for å minne om hvor viktig dette er. “Climate change is real, it’s happening right now. It is the most urgent threat facing our entire species, and we need to work collectively together”.³ Samtidig har forskeren Mari Loumi konkludert med at “In the coming decades, Gulf rentier monarchies, and their governments, are unlikely to survive without addressing the increasingly pressing structural environmental and natural resource-related unsustainability [...]”.⁴ Miljøproblemer og klimaendringer er uten tvil utfordringer som alle verdens land møter i årene som kommer.

Environment Society of Oman (ESO) jobber for å øke bevisstheten om klimaendringer og miljøproblemer i Oman. Dette har de nå gjort i mer enn ti år. I denne oppgaven ønsker jeg å se nærmere på hvordan de jobber for å bevare det naturlige miljøet og begrense menneskelig påvirkning på klimaendringer i Oman. Gjennom feltarbeid med observasjoner og intervjuer,

¹ Ole Mathismoen, *Slik ble Paris-avtalen* aftenposten.no <http://mm.aftenposten.no/kloden-var/blog/8281556> lest 24.05.2016.

² Ole Mathismoen, *Slik ble Paris-avtalen* L

³ Leonardo DiCaprio, Oscar speech 29. February 2016: <https://www.youtube.com/watch?v=AOoP56eXtzM> lastet ned 24.04.2016

⁴ Luomi, Mari *The Gulf Monarchies and Climate Change. Abu Dhabi and Qatar in an Era of Natural Unsustainability*. London: C. Hurst & Co, 2012, side 237.

og med bakgrunn i rapporter og nyhetsartikler har jeg fått et godt innblikk i organisasjonens arbeid. Det siste tiåret har ESO utviklet seg fra en liten gruppe mennesker med interesse for biologi og miljø, til å bli en profesjonell NGO⁵ med mange internasjonale kontakter. De har publisert en rekke rapporter basert på egen forskning, og gjennom skoleforedrag, arrangementer og kurs når de ut til tusenvis av elever og studenter hvert år.

Sultanatet Oman omtales ofte positivt i internasjonale saker om klimaengasjement og miljø. UNESCO roser Sultanatet for den økonomiske støtten til internasjonale konserveringsprosjekter, og sultan Qaboos bin Said fremstilles som «miljøbevisst».⁶ Likevel skaper rammene av et absolutt monarki, med sviktende oljeinntekter, ikke grobunn for et levende og aktivt sivilsamfunn. Myndighetene overvåker, kontrollerer og arresterer meningsmotstandere som kan true regimet. På tross av dette kan ESO vise til en rekke resultater. Gjennom omfattende tilpasningsstrategier og viktige (og riktige) kontakter har de funnet en måte å operere på som kan godkjennes av myndighetene.

1.1 Mineraleffektene

Den mest brukte forklaringen på stabilitet i mange land i Midtøsten og Nord-Afrika (MØNA), er teorien om renteniststaten. Denne teorien beskriver en sterk stat, som finansieres gjennom store inntekter direkte til statskassen. For landene i den arabiske gulfen gjelder dette i stor grad inntekter fra eksport av olje og gass.⁷ Disse inntektene brukes igjen på velferdsordninger som holder innbyggerne fornøyde. Dette byttes mot en viss lojalitet og lite påvirkning på statsanliggende.

Michael Ross publiserte i 2001 artikkelen «Does oil hinder democracy?». I denne artikkelen presenterer han en kvalitativstudie, som konkluderer med at mineralrike stater tenderer til å være udemokratiske. Dette gjelder også for stater utenfor MØNA.⁸ I artikkelen legger han frem tre mulige årsaker til dette.

⁵ Non-Governmental-Organisation. Allment akseptert på flere språk for å beskrive ikke-statlige-organisasjoner.

⁶ *Unesco lauds HM initiatives*, Oman Tribune: Sunday October 11. 2015.

⁷ Utvik, Bjørn Olav «Introduction: the rentier bargain at the trial of the Arab uprisings», . I *Oil States in the New Middle East*, redigert av Kjetil Selvik og Bjørn Olav Utvik, 1 – 17. London: Routledge, 2016. Side 2.

⁸ Ross, Michael L. «Does Oil Hinder Democracy?» *World Politics*, 53 (2001), sider 325-361.

Den første årsaken er det han kaller «rentenisteffekten». Dette innbefatter i stor grad det som er nevnt om rentenistteori. Innenfor dette fremstiller han særlig tre effekter. Den første kommer av manglende skattelegging av innbyggerne. Ettersom myndighetene har store inntekter, trenger de ikke i skatteinntektene. Dette gjør at innbyggerne er mindre tilbøyelige til å protestere, ettersom de ikke bidrar direkte til statskassen.⁹

Den andre kaller han «forbrukseffekten». Denne beskrives med at myndighetene bruker mer penger på velferdsordninger, noe som igjen demper misnøyen.¹⁰ I følge Jill Crystal er dette et forsøk på å flytte fokuset bort fra styrende ideologier, og over til materialistiske verdier. Velferdsordningene vektlegger statens posisjon som fordeler av materialistiske goder.¹¹ Dette danner grunnlaget for en sosialkontrakt mellom innbyggerne og regimet, hvor innbyggerne får høy levestandard i bytte mot ingen politisk påvirkningskraft. Som Bjørn Olav Utvik, og Gwenn Okruhlik påpeker i «Oil states in the new middle east», er forbrukseffekten selvforsterkende. Desto mer penger myndighetene bruker på bedre offentlige tjenester, desto høyere blir forventningene.¹² Altså dempes bare misnøyen midlertidig. Konsekvensene blir stadig økende offentlige utgifter basert på inntekter som er prisgitt et internasjonalt olje- og gassmarked.

Den tredje effekten, innen rentenisteffekten, er det Ross velger å kalle «gruppeformeringseffekten». Denne kjennetegnes av at i de land hvor mineralinntekter gir myndighetene nok penger, vil myndighetene bruke sin posisjon for å forhindre formeringen av uavhengige grupper.¹³ Arbeiderorganisasjoner og lignende blir forbudt, og det blir vanskeligere å danne organiserte protester.

I tillegg til rentenisteffekten legger Ross frem «undertrykkelseeffekten» som en mulig årsak til at olje forhindrer demokratiutvikling. Undertrykkelseeffekten beskriver at stater med høy inntekt bruker betydelige beløp på utvikling av effektive undertrykkelsesapparat. Dette apparatet (eller apparatene) brukes for å forhindre demonstrasjoner og opprør fra innbyggerne.¹⁴ Under den arabiske våren kom dette godt frem. Et mye brukt eksempel er når

⁹ Ross, Michael L 2001, side 332.

¹⁰ Ross, Michael L 2001, side 334.

¹¹ Crystal, Jill «Civil Society in the Arabian Gulf». I *Civil Society in the Middle East volume 2*, redigert av Augustus Richard Norton, sider 259-286. Leiden: E.J. Brill 1996, side 273.

¹² Utvik, Bjørn Olav «Introduction: the rentier bargain at the trial of the Arab uprisings», side 3; Okruhlik, Gwenn «The politics of distributive states». I *Oil States in the New Middle East*, redigert av Kjetil Selvik og Bjørn Olav Utvik, 18 – 38. London: Routledge, 2016, side 33.

¹³ Ross, Michael L. 2001, side 335.

¹⁴ Ross, Michael L. 2001, side 335.

tanksene kom kjørende over broen fra Saudi Arabia for å dempe opprøret i Bahrain. Her ble ikke bare eget apparat tatt i bruk, men et naboland brukte sitt for å unngå en mulig dominoeffekt.

Den siste forklaringen henter Ross fra moderniseringsteori. Denne teorien går ut på at dersom et samfunn får gjennom en rekke sosiale og kulturelle endringer vil dette føre til en demokratisering. Disse endringene oppsummeres som urbanisering, høyere utdanningsnivå og spesialisering av arbeid. Ross linker dette til oljeressurser med å hevde at oljeinntektene ikke fører til disse endringene.¹⁵ Dette er ikke helt riktig. Mange av oljestatene har nemlig satt utdanning som et offentlige gode. Stadig flere utdannes og spesialiseres. I Oman er for eksempel andelen voksne som kan lese nå på 94,8%¹⁶, dette illustrerer at det har blitt investert stort i utdanning.

Utvik skriver at det er flere muligheter til at disse moderniseringseffektene ikke (ennå) er synlige i de oljerike gulfstatene. En av grunnene kan komme av den høye andelen fremmedarbeidere, som utfører store deler av de tunge fysiske arbeidsoppgavene.¹⁷ Fremmedarbeiderne har så godt som ingen rettigheter og ansettes på korte kontrakter. Dette har motvirket fremveksten av en arbeiderbevegelse. Utvik fremhever at årsaken også kan være tidsperspektivet. Det er ikke en lang tradisjon for utdanning, og det vil kunne ta lang tid før disse sosiale- og kulturelleendringene viser seg som en synlig «endring».¹⁸

Oman kan karakteriseres som en renteniststat. De har langt mer begrensede oljeressurser enn sine naboland, men staten har bygd opp sin legitimitet gjennom velferdsordninger. Når landet ble modernisert ble det bygd ut skoler, sykehus og veier i alle deler av landet. På denne måten fikk staten fysisk og symbolsk tilstedeværelse i hele territoriet. Samtidig medførte denne utbyggingen at svært mange fikk jobber i statlige institusjoner, noe som naturlignok gjør familien mer lojale, ettersom inntektsgrunnlaget i stor grad kommer fra staten.¹⁹

I denne miksen av teoretiske implikasjoner om hvordan et gulfland består, fungerer, «tenker», hvor passer miljøorganisasjonene inn?

¹⁵ Ross, Michael L. 2001, side 336-337.

¹⁶ Times of Oman, *Oman's adult literacy climbs to 94,8*.

<http://timesofoman.com/article/82850/Oman/Education/Oman-s-adult-literacy-climbs-to-948> . Lest 22.05.2016

¹⁷ Utvik, «Introduction: the rentier bargain at the trial of the Arab uprisings», side 2.

¹⁸ Utvik, «Introduction: the rentier bargain at the trial of the Arab uprisings», side 3.

¹⁹ Valeri, Marc *Oman Politics and Society in the Qaboos State*. New York: Oxford University Press, 2009, side 251.

1.2 Sivilsamfunn i Midtøsten

Jill Crystal skriver at rentenistteoriene fremstiller sivilsamfunnet som uorganisert og «fattig» på organisasjoner. Hun ønsker å vektlegge at det i gulfmonarkiene også finnes et aktivt, organisert sivilsamfunn.²⁰ Disse danner identitet og tilhørighet på samfunnsnivå, mellom familie og stat.

*Civil society organizations (CSO)*²¹, sivilsamfunnsorganisasjoner, trekkes ofte fram som viktige demokratiserende krefter. Robert Putnam, argumenterer i «Making Democracy Work» for at sosial kapital, gjennom sivile institusjoner som ligger over familien, men under staten, tenderer til å promotere mer demokratiske styresett.²² Dette synspunktet deles av mange forskere. Ifølge Amaney A. Jamal har dette, blant annet, lagt grunnlaget for mange av prioriteringene i ulike program under *the Middle East Partnership Initiative (MEPI)* som ble startet i 2002.²³ MEPI har som mål å fremme reform i regionen, og har en rekke prosjekter som dreier seg om rettigheter for kvinner, demokrati og økonomisk utvikling. I tillegg støtter de en rekke sivile organisasjoner.²⁴

Francesco Cavatorta og Vincent Durac går i boken «Civil society and democratization in the Arab World» langt i å kritisere oppfattelsen av at det er mangel på CSOer i Midtøsten.²⁵ De påpeker at disse holdningene og konklusjonene kommer fra et snevert syn på hva en CSO er, og at resultatene er hentet fra europeiske, nord-amerikanske og latin-amerikanske studier. De hevder at resultatene er overdrevet, og at slutningen om at CSO forsterker demokrati i demokratiske land, og fører til demokrati i ikke-demokratiske land i beste fall er en forenkling av virkeligheten.²⁶

En annen innvending går på at tankene om sivilsamfunn som demokratiserende, ikke tar hensyn til at ulike organisasjoner har svært ulike målsetninger. Som Jemal sier i «Barriers of Democracy» vil organisasjoner i autoritære regimer benytte ulike tilpasningsstrategier for å oppnå sine mål. For mange er målet langt viktigere enn absolutt frihet fra styresmaktene, og

²⁰ Crystal, Jill 1996. «Civil Society in the Arab Gulf», side

²¹ I denne oppgaven velger jeg å holde meg til det engelske uttrykket *Civil Society Organization* her forkortet til CSO

²² Putnam, Robert *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press, 1993.

²³ Amaney A. Jamal, *Barriers to Democracy*. Princeton: Princeton University Press, 2007.

²⁴ MEPI – United States Government <http://mepi.state.gov/about-us.html> lest 22.05.2016

²⁵ Cavatorta, Francesco og Vincent Durac, *Civil Society and Democratization in the Arab World – The dynamics of activism*. London: Routledge, 2011.

²⁶ Cavatorta og Durac, *Civil Society and Democratization in the Arab World*, side 20.

dette fører til at organisasjoner føyer seg etter strenge lover og regler. Jemal mener imidlertid at en slik underkastelse av systemet av nødvendighet fører til at organisasjoner samarbeider med korruperte eliter og bruker kontakter for å få gjort sitt arbeid.²⁷ Det vil i så fall ikke føre til en demokratisering.

Cavatorta og Durac argumenterer derfor for at CSOer bør forstås og analyseres som nøytrale enheter. Det betyr at de ikke skal tillegges hensikter, egenskaper eller plasseres inn i en mal basert på forhåndsbestemte kriterier. For å forstå en CSO bør man heller se på den spesifikke konteksten de opererer i.

Miljøorganisasjoner

Mange studier av miljøorganisasjoner har hatt fokus på europeiske og amerikanske miljøbevegelser. Noen studier har fokusert på land i «den tredje verden» og bruker caser fra Nigeria og Latin Amerika. Miljø- og klimaproblematikk ble særlig aktuelt fra 1960-tallet, og i tiårene som fulgte ble det dannet en lang rekke organisasjoner og ulike ideologiske tilnærminger.

I 2006 publiserte Timothy Doyle og Adam Simpson artikkelen «Traversing more than speed bumps». I denne sammenlignet de miljøorganisasjoners funksjon og påvirkningskraft i Burma (Myanmar) og Iran. Doyle og Simpson karakteriserer disse to landene som autoritære regimer på grunn av deres manglende evne til å opprettholde sivile rettigheter som vanligvis finnes i demokratiske regimer. Rettighetene de henviser til er ytringsfrihet, pressefrihet, og frihet til møter og demonstrasjon. Samt organisasjonsfrihet, frihet fra terror og urettferdig fengsling.²⁸

Gjennom sammenligning av flere ulike organisasjoner fant de ut at autoritære regimer er tilbøyelige til å akseptere miljøorganisasjoner på grunn av deres upolitiske karakter. I Iran fant de ut at myndighetene tillater enkelte miljøorganisasjoner fordi de er nyttige. De utfører praktiske oppgaver som søppelplukking og lignende, og utgjør ikke en trussel mot myndighetene. Andre igjen kunne ses som instrumenter for myndighetene. I tillegg viser det seg at miljøorganisasjonene i Iran skaper en kanal hvor kvinner kan aktiviseres. Likevel

²⁷ Jamal, 2007. *Barriers to Democracy*, side 9.

²⁸ Doyle, Timothy og Adam Simpson, «Traversing more than speedbumps: Green politics under authoritarian regimes in Burma and Iran», *Environmental Politics*, 15:5 (2006): sider 750-767. Side 750-751

bruker myndighetene ressurser på å stenge og avvikle andre grupperinger som er opptatt av miljø. Disse er langt mer kritiske, og vil ikke følge myndighetenes formaninger.²⁹

I kapittelet «The Impact of Environmental Movements in Western societies», presenterer Dieter Rucht flere måter miljøbevegelser påvirker samfunnet. For det første bidrar de til å sette agendaen. Gjennom vedvarende engasjement og oppmerksomhet rundt miljøproblemer, får de sakene på dagsorden. Den andre måten organisasjonene påvirker, er gjennom påvirkning av individuelle holdninger og adferd. Miljøorganisasjoner kan også være med å skape en ny form for sosial organisering.³⁰

Fra dette kan vi forstå at det finnes et aktivt sivilsamfunn i de arabiske gulfmonarkiene. Det er likevel gjort få studier på miljøorganisasjoners funksjon og påvirkning i Midtøsten. Samtidig er spørsmål som dreier seg om klima og miljøvern svært omfattende, og påvirker flere politiske områder. Denne oppgaven ønsker å bidra til økt bevissthet og kunnskap rundt noe av miljøengasjementet som finnes i Oman.

²⁹ Doyle og Simpson, 2006. «Traversing more than speedbumps», 761-762.

³⁰ Rucht, Dieter. «The impact of Environmental Movements in Western Societies.» In *How Social Movements Matter*, redigert av Giugni Marco, McAdam Dough, og Tilly Charles. University Of Minnesota Press, 1999. Sider 204-224. Side 205.

2 Metode

Denne oppgaven er basert på et kvalitativt eksplorativt forskningsdesign. Metoden gir muligheter for å vurdere ulike typer data samtidig som den gir rom for å følge ulike muligheter som dukker opp underveis.³¹ Jeg har vurdert denne metoden som særlig nyttig ettersom nyere studier på temaet ikke er gjort i dette området. Det var derfor nødvendig med en metode som gir rom for utforskning av muligheter, og som gir frihet til å forfølge ulike elementer som dukker opp gjennom undersøkelsen.

Utgangspunktet for oppgaven var en undring omkring i hvilken grad det er et organisert engasjement for klima- og miljøproblemer i Midtøsten. Tatt i betraktning den økte oppmerksomheten rundt klimaendringer og veksten i antall miljøorganisasjoner på verdensbasis, syntes det noe selvsagt at det burde være et organisert engasjement i MØNA. Ved nærmere undersøkelser fant jeg ut at denne tematikken ikke har vært forsket noe særlig på i Midtøsten. De fleste studier av miljøorganisasjoner, deres effekt på samfunnet, motiver og lignende har vært utført i vestlige deler av Europa og Nord-Amerika.

Mine undersøkelser har avdekket at det finnes flere miljøorganisasjoner i Midtøsten som region. De varierer i fokus, størrelse og organisasjonsform. På grunn av de siste års hendelser valgte jeg imidlertid å rette mitt søkelys mot Oman. Dette fordi landet ikke var helt uberørt av den arabiske våren, samtidig som det har vært veldig stabilt de siste årene. De fleste delene av landet er godt utbygd, og over 80 % har tilgang på internett.³² I tillegg var dette et land hvor jeg fant en miljøorganisasjon som hadde eksistert over tid (11 år), samtidig som landet var mulig å besøke. Dette så jeg på som svært viktig for å samle inn førstehåndsdata, og jeg hadde et sterkt ønske om å forstå hvilke motivasjoner og tanker som lå bak organisasjonen.

2.1 Kildegrunnlag

De viktigste kildene for analysen min har vært intervjuer og publikasjoner fra organisasjonen. I tillegg har jeg brukt relevant faglitteratur for å få en forståelse for Oman. Det er også brukt flere avisartikler for å frembringe oppdatert informasjon og lokale synspunkter på utviklingen i Oman de siste årene.

³¹ Tove Thagaard, *Systematikk og innlevelse*. Bergen: Fagbokforlaget, 2003.

³² World Factbook – Oman.

Feltarbeid

Jeg gjennomførte feltarbeid fordelt på to perioder. Dette av hensyn til min familiesituasjon. Den første perioden var på ti dager i oktober 2015. På forhånd hadde jeg tatt kontakt med organisasjonen, og forklart de at jeg ønsket å lære mer om deres arbeid. Jeg fikk avtalt et møte en av de første dagene i Muskat, men på grunn av en plutselig helligdag, ble møtet flyttet til min siste dag. Dette var veldig uheldig for meg, ettersom det ga begrenset mulighet for kontakt med organisasjonen i etterkant av det første møtet. Møtet var likevel nyttig. Jeg fikk snakket med to representanter fra organisasjonen, og gjennom dette møtet fikk jeg presentert mitt prosjekt. I tillegg fikk intervjuet disse representantene for å få mer informasjon om organisasjonen. Det kom frem at de trengte styrets godkjenning for å tillate meg å være tilstede for et feltarbeid, og vi avtalte at dersom styret godkjente prosjektet mitt ville jeg komme tilbake.

I tillegg til å besøke organisasjonen ønsket jeg å utforske andre muligheter. Dette i tilfelle organisasjonen ikke kunne åpne for et feltarbeid. Jeg tok derfor kontakt med *Center for Environmental Science and Research (CESAR)* på Sultan Qaboos University, og fikk snakke med to forskere tilknyttet senteret. De har gitt meg verdifull innsikt i miljøutfordringer i Oman, og har hjulpet meg å finne relevante kilder om klima og miljø i Oman.

Den andre runden av mitt feltarbeid ble utført i midten av mars 2016. På forhånd hadde jeg fått godkjenning fra styret i organisasjonen om at jeg var velkommen, og jeg fikk følge organisasjonen tett i ti dager. Mitt feltarbeid fra denne runden består av en rekke intervjuer, i tillegg til observasjoner fra planleggingsmøter, møter for frivillige og arrangementet Earth Hour. Jeg deltok også på selve arrangementet og fikk snakket med besøkende og frivillige som deltok. Dette ga meg et godt innblikk i deres arbeid i praksis.

Opprinnelig var planen å få gjennomført alle intervjuene mens jeg var der, men på grunn av uforutsette forsinkelser (og reiser jeg ikke var informert om), måtte tre av intervjuene tas gjennom andre kanaler. Det er flere ulemper til en slik intervjuform, og jeg er usikker på om det ville fungert dersom jeg ikke på forhånd hadde møtt disse personene og opprettet en god kontakt med dem. Det ville vært ønskelig med mer tid i Oman, men omstendighetene tatt i betraktning er jeg svært fornøyd med tiden der.

Intervjuer

Alle intervjuene jeg gjennomførte i Oman var halvstrukturerte. Temaene jeg tok opp var deres forhold til organisasjonen, motivasjon og interesse for miljøarbeid, og tanker. Vi snakkes også om hvordan de opplevde det var å arbeide med miljøproblemer i Oman, og om de opplevde å lykkes med målsetningen til organisasjonen.

Totalt har jeg gjennomført 10 intervjuer med forskjellige personer i organisasjonen, ett av disse er gjort via Skype, ett via en rekke eposter. De resterende 8 ble gjort under mitt feltarbeid.

Alle de jeg intervjuet ble informert om hva hensikten med arbeidet var, og hvordan jeg ville bruke informasjonen de ga meg. Det ble innhentet muntlig samtykke, i henhold til forskningsetiske retningslinjer.³³ Det ble også gjort klart at deres anonymitet kunne ivaretas dersom de ønsket det.

De fleste jeg intervjuet er ansatte i organisasjonen og deres navn er å finne på organisasjonens hjemmesider. Det har derfor vært utfordrende å vurdere om de intervjuede bør anonymiseres eller ikke. Ingen av de ansatte ga uttrykk for at de hadde et behov for å anonymiseres. Jeg har likevel valgt å bruke pseudonymer for de ansatte. Dette fordi deres faktiske navn ikke er avgjørende for informasjonen i oppgaven. I de tilfeller der forståelse for deres rolle i organisasjonen er relevant for å tolke utsagn, stillingstittel oppgitt. Disse intervjuene blir referert til pseudonymet.

I noen tilfeller der de intervjuede har kritisert organisasjonens arbeid, eller kommet med uttalelser som kan stille dem selv eller organisasjonen i dårlig lys, er de fullt anonymisert. Disse intervjuene er referert til med dato for intervjuet. Den frivillige jeg intervjuet, er også anonymisert, etter eget ønske.

Styrets administrerende direktør har en spesiell posisjon i organisasjonen. Ettersom hun har en spesiell posisjon i organisasjonen, og er gift med Hans Høyhet Tariq Shabib bin Al Sayyid,

³³ Etikk.no <https://www.etikk.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/> Lest 25.05.2016

er det usannsynlig at hun vil møte noen negative konsekvenser ved dette. Hun kan også regnes som en av organisasjonens øverste talspersoner, og det synes derfor hensiktsmessig å referere til henne ved navn. Hun hadde ingen problemer med å bli omtalt med fullt navn.

2.2 Etikk

Arbeidet med oppgaven har krevd ulike etiske vurderinger. I sentrum har informantenes, og organisasjonens, sikkerhet stått. Etter den «omanske våren» er ytringsfriheten i Oman under sterkt press. Da jeg valgte å dra til Oman var jeg klar over dette. Det var derfor viktig for meg å ikke legge press på de intervjuede, eller organisasjonen, til å gå med på noe de er ukomfortable med. Jeg informerte også om muligheten til å trekke seg fra prosjektet når som helst. Situasjonen i Oman er også noe jeg har vurdert fortløpende i forhold til hva slags informasjon jeg kan inkludere.

Innsamlingen av datamaterialet innebærer et stort ansvar. De fleste av intervjuene er spilt inn på min telefon. Lydopptakene ble deretter lagret på en minnepenn med sikkerhetskode. Jeg har ikke innhentet personopplysninger utover navn og alder. De intervjuede har selv kunne fortelle om sin utdanningsbakgrunn, men dette er bare oppgitt i generelle termer. Alle notater er gjort for hånd, og lagret på trygt sted. Oppgaven skrives også på norsk, noe som gjør sjansene for gjenkjennelse av personene mindre.

Før jeg reiste til Oman, vurderte jeg å søke om forskervisum. Respekt for lokale lover og regler er noe jeg etterstreber å vise. Etter samtaler med en masterstudent og to forskere som nylig har vært i landet, vurderte jeg det som svært vanskelig å oppnå forskervisum. Jeg vurderte mitt arbeid til å være av en slik art at det kunne forsvares å reise på turistvisum.

Når jeg dro på min andre runde med feltarbeid, hadde jeg fått godkjent prosjektet mitt av organisasjonens styre. Hvilket visum jeg reiste med var ikke et tema, og etter å ha lært om kontaktene på toppen av organisasjonen, anså jeg det som uproblematisk å gjøre mitt feltarbeid på turistvisum. Det synes langt viktigere å ha organisasjonens samtykke, enn korrekt visum.

2.3 Struktur

For å forstå hvordan og hvorfor ESO jobber som gjør, er det helt essensielt å forstå hvordan samfunnet er organisert og fungerer. Derfor vil jeg i kapittel 3 redegjøre for Omans politiske situasjon. Som et land under kraftig press på grunn av fallende oljepriser, står landet foran mange utfordringer. Den arabiske våren streifet også over Oman, og det skapte en rekke protester. Dette kapittelet vil diskutere hvordan oljepriser og energipolitikk, arbeidsledighet og protester kan forstås. Som analytiske verktøy vil jeg se på hvordan rentenistteori og kampen for legitimitet kan forklare hvordan myndighetene velger å reagere på økt press.

I kapittel 4 vil jeg gi en grundig innføring i arbeidet til Environment Society of Oman. Dette vil jeg gjøre ved å presentere sentrale deler av vedtektene deres, og hvordan dette må forstås i forhold til lover og regler i Oman. Jeg vil også presentere hvordan organisasjonen er organisert og hvilke former for inntekter de har. Til slutt vil jeg presentere sentrale deler av prosjektene de jobber med, deres samarbeid med internasjonale nettverk og hvordan dette påvirker ESO.

I kapittel 5 vil jeg vise og diskutere hvorfor organisasjonen jobber som den gjør, og hvilke tanker ansatte, medlemmer og frivillige har om organisasjonens arbeid. Det vil også vises til hva som motiverer organisasjonen og hvilke verdier den formidler til sine ansatte og medlemmer. Hvilken påvirkning opplever de ansatte at organisasjonen har? Også forholdet mellom organisasjonen og myndighetene vil diskuteres.

Kapittel 6 vil jeg vise og diskutere en av sakene hvor organisasjonen har fått gjennomslag. Denne saken illustrerer godt hvordan balansen mellom organisasjonen og myndighetene er, og vil samle trådene fra oppgaven.

3 Oman

Det første som møter deg når du kommer til Oman er varmen og luftfuktigheten. Heten slår mot deg i det du går ned trappetrinnene fra flyet. Heldigvis står det en kjølig buss og venter på deg. Ferden går videre til ventehallen ved visumkontrollen. Rommet fylles sakte men sikkert opp av mennesker, og små maskiner sender ut dusjer av parfyme med jevne mellomrom. Denne syntetiske parfymeduften skal etter hvert bli velkjent. Den gjenkjennes i gangene på hotellet, i restauranten og på toalettene. Etter hvert legger du ikke merke til den lengre, og du har nesten glemt at det er den som lukter. Helt til du uforvarende kommer inn i en restaurant før den har åpnet, og den ansatte, med parfymboksen i hånden, ser forskrekket på deg.

Parfymeduften skal gjøre rommet behagelig. På samme måte kan det spørres om omanske myndigheter bruker sultan Qaboos' faderlige vesen, for å glatte over uroen og den økonomiske usikkerheten landet befinner seg i? Gjentatte artikler betrygger befolkningen om at oljeprisene ikke kommer til å føre til betydelige endringer.³⁴ Samtidig roper det internasjonale pengefondet varsku. De mener at subsidiene må reduseres og mer skattelegging må innføres.³⁵ I sum kan dette endre samfunnskontrakten.

Mye kan sies om Oman, og som en relativt ung moderne stat, har landet de siste fire tiårene gått gjennom en stor utvikling. Modernitet og tradisjon er tett innvevd i hverandre, og landet, som har vokst på olje og gassressurser, må nå igjen omstille seg. Dette må de gjøre i møte med store utfordringer knyttet til økonomi, energiforbruk og klimaendringer.

For å forstå hvorfor Environment Society of Oman (ESO) arbeider slik de gjør, er det nødvendig å forstå samfunnet de er en del av. I dette kapittelet vil jeg derfor gi en kort innføring i styre, politikk og situasjonen for sivilsamfunnet i Oman. Det vil i første del bli lagt vekt på politisk styre og omaniseringspolitikken. I andre del vil det være energipolitiske utfordringer og miljøproblemer som står i fokus. Deretter vil jeg ta for meg utfordringer knyttet til yringsfrihet og «den omanske våren». Til sammen er disse faktorene svært viktige

³⁴Times of Oman *Failure on oil production limits to have little impact on Oman say experts*
<http://timesofoman.com/article/81793/Oman/Government/Failure-on-oil-production-limits-to-have-little-impact-on-Oman-say-experts>. Lest 25.2016

³⁵Times of Oman *Further oil price dip to force greater austerity says IMF*
<http://timesofoman.com/article/83922/Oman/Government/Oman-economy:-Further-oil-price-dip-to-force-greater-austerity-says-International-Monetary-Fund> Lest 25.05.2016.

for den videre utviklingen i Oman. Avslutningsvis vil jeg diskutere hvordan dette kan forstås i lys av rentenistteori og hvilke implikasjoner dette gir for et videre stabilitet i Oman.

3.1 Politisk enhet

Sultanatet Oman ligger på den arabiske halvøy, og grenser til Jemen i sør, Saudi-Arabia i nord og de Forente Arabiske Emirater (FAE) i øst. En lang kystlinje har gjort fiske til en naturlig primærnæring, og det tradisjonsrike fisket er beskyttet av sultanen. Landet har nå 4.3 millioner innbyggere, hvorav 55% av disse er omanere. De resterende 45% er utenlandske arbeidere og deres familier.³⁶ Dermed utgjør omanere et flertall av innbyggerne i landet.

Sultan Qaboos bin Sayyid er landets øverste leder. I et blodløst kupp i 1970 overtok han tronen fra sin far. Etter kuppet ble det igangsatt prosjekter for å modernisere landet. Det har resultert i utbygging av en rekke sykehus, skoler og kommunale helsetjenester. Velferdsordningene er godt utbygd, i likhet med andre renteniststater. Denne moderniseringsprosessen har bidratt til å bygge opp en nasjonal omansk identitet, sterkt sentrert rundt Qaboos som leder.³⁷ Dette har staten, med Qaboos i front, klart blant annet gjennom å inkorporere tradisjonelle stammeledere i det statlige systemet. I stedet for å underminere disse, har sultanen tatt de med inn i styrende nasjonale råd. Dette har vært særlig viktig for de indre områdene av landet hvor befolkningen ikke har samme fysiske nærheten til sultanen selv.

Det er to rådgivende organer i Oman. Det ene heter Majlis al-Dawla, og er et ministerråd. Dette består av ministere og representanter utnevnt av sultanen. Det andre heter Majlis al-Shura og er en rådgivendeforsamling som består av til sammen 84 folkevalgte fra hver av de 61 provinsene i Oman. Til sammen danner disse Majlis al-Oman.

Tidligere har sultanen utnevnt lederen av Majlis al-Shura. Fra valgåret 2015 ble dette endret til at lederen velges ut fra rådet selv. En av de viktigste oppgavene var utspørring av ministere og å se over lovforslag. Dette gjør de fortsatt, men deres mandat er nå utvidet til også å

³⁶ OmanObserver.om Sultanates population crosses 4.3 million <http://omanobserver.om/sultanates-population-crosses-4-3-m/> Lest 25.05.2016.

³⁷ Valeri, *Oman*, sider 5 og 162.

komme med egne lovforslag og innspill på de femårige utviklingsplanene for nasjonen. De har likevel ingen formell makt.³⁸

Majlis al-Shura settes altså sammen av valgte representanter fra ulike provinser. I takt med utvidelsen av antallet rådsmedlemmer har også de stemmeberettigede utvidet seg til nå å omfatte alle omanere over 21 år.³⁹ Likevel har valgdeltakelsen vært svært lav, og det kan tyde på at det er få som tror at de valgte medlemmene vil kunne gjøre en forskjell.⁴⁰ Valgåret 2015 satte myndighetene inn flere ressurser for å trekke innbyggerne til stemmeurnene. Alle fikk fri på valgdagen, og resultatet ble at 56,7%, av de 611.906 stemmeberettigede, stemte.⁴¹ I avisene er dette skrevet som en «seier for demokratiet». Det vektlegges at valgdeltakelsen er høy, og flere av de som ble valgt inn mener at de nye endringene i mandatet (påvirkning på femårsplanen og lovforslag) vitner om betydelig fremgang.⁴² I praksis gjenstår det ennå å se om endringene faktisk får noen effekt.

Statens legitimitet er sterkt knyttet til sultanen. Det er han som er symbolet på Omans lederskap. Qaboos vokste opp i den sørlige delen av Oman, Salalah. Det sies at han ikke hadde vært i Muskat før han kuppet makten i 1970. Dette gjorde han med støtte fra Storbritannia, og siden det har de vært å regne som allierte. Det ble etter hvert viktig for Qaboos å vise sin uavhengighet til britene, og gjennom lukrative avtaler med viktige kjøpmenn sikret han seg lokal støtte for sitt regime. Britene hadde tradisjonelt stor innflytelse i Oman, og frem til 1984 var det briter som besatt de øverste stillingene i forsvaret. Dette ble endret, og fra 1980 til 1985 økte antallet omanske offiserer fra 51% til 65%. Dette var det første steget på veien mot spesialiserte yrker for omanere.

3.2 Omanisering

I forhold til sine naboland Saudi Arabia og Qatar, har ikke Oman store olje- og gassressurser. Derfor jobbes det svært bevisst for å differensiere økonomien. Målsettingen er å sysselsette

³⁸ Times of Oman *Majlis Al Shura elections an important milestone in Oman's democratic experience* <http://timesofoman.com/article/68310/Oman/Government/Majlis-Al-Shura-polls-to-cement-Oman's-democratic-experience> Lest 24.05.2016.

³⁹ Valeri, *Oman*, side 162.

⁴⁰ Valeri, *Oman*, side 166.

⁴¹ Times of Oman *Voter turnout for Oman's Majlis al-Shura Elections* <http://timesofoman.com/article/70297/Oman/Government/Live-Blog:-5666-voter-turnout-for-Oman's-Majlis-Al-Shura-elections> Lest 24.05.2016.

⁴² Times of Oman *Voter turnout for Oman's Majlis al-Shura Elections* <http://timesofoman.com/article/70297/Oman/Government/Live-Blog:-5666-voter-turnout-for-Oman's-Majlis-Al-Shura-elections> Lest 24.05.2016.

større deler av den omanske befolkningen, og på sikt bli «selvforsynte» med arbeidskraft. Dette har preget arbeidspolitikken i flere år.⁴³ Denne politikken kalles for «omanisering» og dette delkapittelet vil ta for seg hvordan og hvorfor dette har blitt svært viktig for Oman.

På 90-tallet ble omanisering et kjent begrep. Unge ble sterkt oppfordret til å være aktive på arbeidsmarkedet, og lokale sheiker og foreldre ble pålagt å oppfordre sine unge til å ta jobb. Det ble utformet tydelige kvoteringsmål for ulike sektorer, og dette satte helt konkrete mål for å øke prosentandelen omanske arbeidere.⁴⁴ Målene gjaldt likevel bare for offentlig sektor. I de senere år er det stadig diskutert reguleringer for offentlig sektor.

Den private sektoren preges av en stor andel utenlandske arbeidere. Omtrent 60% av den totale arbeidsstokken i Oman kommer fra utlandet.⁴⁵ Flertallet av disse jobber i det private. Olje og gassindustrien i Oman har en lang rekke fremmedarbeidere. De dominerer på topp og bunn av bedriftene. På mellomnivået finner vi omanerne.

Omanere oppfordres til å jobbe på alle nivåer, i alle sektorer. Dersom en enda større andel av omanere skal jobbe, må flere omanere inneha både bunn og toppstillinger. Den store andelen fremmedarbeidere i lavere posisjoner, gjør disse jobbene mindre attraktive for omanske arbeidere. Dette til tross for at omanske arbeidere har krav på en minstelønn på 325⁴⁶ OMR (omtrent 6825 kr) i måneden uansett hvor de jobber.⁴⁷ Det er ingen lovfestet minstelønn for utenlandske arbeidere. På grunn av dette er innvandrere mer attraktive arbeidere for bedriftene. Når dette kombineres med omaneres uvilje til å jobbe i det de anser som «lavstatusyrker» er det vanskelig å endre denne situasjonen.

En annen viktig faktor er kompetanse og erfaring. Mange unge omanere har ikke arbeidserfaring når de er ferdige med utdanningen. Noe av grunnen til dette har vært at lovgivningen ikke har åpnet for at unge har arbeid vedsiden av skole og studier. I fjor ble dette endret, og unge omanere mellom 16 og 18 år har nå lov til å jobbe et visst antall timer mellom klokken 06.00 og 18.00.⁴⁸ Nå kan studenter også jobbe deltid vedsiden av studiene

⁴³ Valeri, *Oman*, side 201.

⁴⁴ Valeri, *Oman*, side 202.

⁴⁵ World Factbook – Oman. Financial data. Est. 2007 level 60% of the work force are expatriate workers <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mu.html>

⁴⁶ GulfNews.com *Omanis continue to prefer government jobs* <http://gulfnews.com/news/gulf/oman/omanis-continue-to-prefer-government-jobs-1.1566652> Lest 25.05.2016.

⁴⁷ Minstelønnen ble økt med 43% til 325OMR etter den «Omanske våren».

⁴⁸ Department of Manpower Oman: *Labor Law*, <http://www.manpower.gov.om/Portal/Laborlaw.aspx> Lest 24.05.2016.

uten å endre sponsor fra utdanningsinstitusjonen til arbeidsgiveren.⁴⁹ Dette er et steg på veien for å sikre flere omanere arbeidserfaring fra en tidlig alder.

I tillegg til høyere lønn, er omanere karakterisert som mindre effektive av enkelte bedriftsledere. De mener at omanere som krever mer ferie og har høyere lønn enn utenlandske arbeidstakere, ikke er å foretrekke.⁵⁰ I et konkurranseperspektiv er det derfor helt klart hva som foretrekkes. Også omanerne foretrekker å jobbe innenfor det offentlige. Undersøkelser viser at det i 2014 sluttet over 60.000 omanere i privat sektor, dette for å søke seg til jobber innenfor offentlig sektor.⁵¹ Bakgrunnen er for dårlig lønnsnivå i tillegg til færre tilleggsgoder. Innenfor det offentlige kan omanere pensjonere seg etter 20 og 25 års tjenestetid. Innen det private er pensjonsalderen ved fylte 60 år.⁵² Denne forskjellen mellom privat og offentlig sektor fortsetter å være en vanskelig utfordring for de omanske myndighetene.

I februar 2016 publiserte arbeidsdepartementet (Ministry of Manpower) at det vil kuttes i tilleggsgodene i semi-nasjonale selskaper (selskaper som eies minst 50% av staten). Blant godene de kuttet var:

According to the decision, privileges such as health insurance for employees and family, life insurance allowance, car insurance allowance for staff and family members, loans, bonuses, incentives during Ramadan or Eid and increments not related to employee's Key Performance Indicators (KPI) will be stopped.⁵³ Additionally, allowances for school fees, mobile phones and bills, annual medical check-up for employee and family, provision of private car to senior managers, annual leave tickets, housemaid allowances, house rents, furniture allowances, credit cards for CEOs, hospitalisation fee and other allowances will also be stopped temporarily.⁵⁴

⁴⁹ Times of Oman *Omani student can now take up part time jobs* <http://timesofoman.com/article/52111/Oman/Omani-students-can-now-take-up-part-time-jobs> Lest 24.05.2016.

⁵⁰ Valeri, *Oman*, side 209.

⁵¹ GulfNews.com *Omanis continue to prefer government jobs* <http://gulfnews.com/news/gulf/oman/omanis-continue-to-prefer-government-jobs-1.1566652> Lest 25.05.2016.

⁵² Times of Oman *Most Omanis still prefer government jobs* <http://timesofoman.com/article/63558/Oman/Omanisation/Most-Omanis-still-prefer-government-jobs-to-the-private-sector> Lest 24.05.2016.

⁵³ Times of Oman *Thousands in Oman to get their benefits cut* <http://timesofoman.com/article/78043/Oman/Government/Thousands-in-Oman-to-get-their-work-benefits-cut> Lest 24.05.2016

⁵⁴ Times of Oman <http://timesofoman.com/article/78043/Oman/Government/Thousands-in-Oman-to-get-their-work-benefits-cut> Lest 24.05.2016

Kuttene skal gjelde både omanske og utenlandske arbeidere. Bakgrunnen for dette er å kutte i offentlige utgifter. I mai 2016 hadde Majlis al-Shura en egen sesjon om omanere i privatsektor. De foreslo at det burde legges inn en kvotering på 40% omanere i lederposisjoner. Dette ønsker de innen 5 år. Saken er nå til behandling i ministerrådet.⁵⁵

Staten trenger å kutte i offentlige utgifter, og dette innebærer også å få flere omanere ansatt innen privat sektor. Arbeidsledigheten i Oman er høy, og har sosiale konsekvenser. I gjennomsnitt er en omaner arbeidsledig i 3,5 år etter endt utdanning.⁵⁶ Uten jobb må flere vente lengre før de kan gifte seg og etablere familie. Arbeidsledigheten har til nå blitt møtt med et økende antall offentlige stillinger, og dette er sannsynligvis ikke bærekraftig på sikt. Oman trenger en oljepris på 75 dollar fatet for å gå i null, det forventes nå et budsjettunderskudd (på betydelige 17%) for andre år på rad.⁵⁷ I 2015 var budsjettunderskuddet på 4,5 milliarder OMR, dette tilsvarer med dagens kurs omtrent 98,23 milliarder kroner.⁵⁸

3.3 Energiressurser

Oman har de siste tiårene hatt en rask befolkningsvekst, og med denne har de også fått et raskt økende energiforbruk. Dette skaper problemer for staten som subsidierer forbruket. Dette delkapittelet vil gi en kort innføring i hvordan energisektoren er organisert, og hvilke utfordringer energiforbruket skaper for myndighetene i et energi- og miljøperspektiv.

Olje og naturgass

For å diskutere energiforbruk i Oman må man skille mellom energi og elektrisitet. Olje og gass-sektoren er hoved-energikilden for Oman, og i 2010 stod denne sektoren for 44,9% av bruttonasjonalprodukt (BNP). Naturgass (ifølge tall fra 2011) står for 82% av landets totale energiressurser, mens petroleumsprodukter står for de resterende 18%. Landet selv forbruker omtrent 13% av egen petroleumsproduksjon, og tilsvarende tall for naturgass er 45 % (55%

⁵⁵ Times of Oman *Majlis al shura discusses omanistaion* <http://timesofoman.com/article/84012/Oman/Omanisation/Majlis-Al-Shura-discusses-Omanisation-in-private-sector-supervisory-positions> Lest 24.05.2016

⁵⁶ Times of Oman *An omani job seeker needs 3,5 years* <http://timesofoman.com/article/77188/Oman/Government/An-Omani-job-seeker-needs-three-and-a-half-years-to-find-a-job> Lest 24.05.2016

⁵⁷ GulfNews.com *Oman approves its 2016 general budget* <http://gulfnews.com/business/economy/oman-approves-its-2016-general-budget-with-estimated-deficit-of-3-3b-riyals-1.1646938> Lest 24.05.2016.

⁵⁸ Valutakursen er pr 24.05.2016 1 OMR = 21,83 NOR.

av gassen eksporteres)⁵⁹. I de senere år er etterspørselen etter gass blitt langt høyere enn det Oman kan produsere. Det må derfor importeres noe gass fra Qatar for å supplere eget forbruk. Dette gjør de gjennom Dolphin-rørledningene via FAE. Dette skyldes blant annet at landets totale energiforbruk har økt med 180% fra 2000 til 2011, og forbruket fortsetter å øke. Samtidig har landet forpliktet seg til eksport av naturgass, og må derfor oppfylle sine langsiktige avtaler. Den første av disse utgår i 2022. Det jobbes derfor iherdig for å øke eller effektivisere egen produksjon av gass.⁶⁰

Forbruket av gass i Oman kan i all hovedsak deles inn i tre deler. Industrisektoren bruker 58,1% av det totale nasjonale gassforbruket (tall fra 2011).⁶¹ Dette er blant annet fordi det de senere år er utviklet en rekke industrier som kan karakteriseres som *intensive natural gas industries*. Dette er blant annet petrokjemiske- og raffineringsindustrier som krever kontinuerlig tilførsel av gass. I tillegg drives det over 94 ulike vandedsalinasjonsanlegg, hovedsakelig med gass som energikilde.⁶² Oljesektoren står for 22,4% av det nasjonale gassforbruket. Dette er i all hovedsak knyttet til metoder for økt utnyttelse av eksisterende oljefelt. De resterende 19% brukes til produksjonen av elektrisitet.

Elektrisitet

Produksjonen av elektrisitet i Oman baserer seg hovedsakelig på forbrenning av naturgass (97,5% av all elektrisitet), og det resterende kommer fra forbrenning av diesel. Strømnettverket i Oman er delt inn i tre deler. I nord er systemet kalt *main interconnected system* (MIS) og dekker store områder. I sør har de *Salalah power system* (SPS), mens det i rurale strøk brukes dieseldrevne aggregater for å produsere elektrisitet.⁶³ Forbruket av elektrisk energi er subsidiert i Oman. Dette gjør at prisen forbrukerne betaler er kunstig lav, og myndighetene bruker ofte langt mer penger på strømmen enn det de får igjen ved fakturering av forbruket.

⁵⁹ Charabi, Yassine & A. H. Al-Badi (2015) Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman, International Journal of Green Energy, 12:11, 1169-1177, DOI: 10.1080/15435075.2014.893883, side 1171.

⁶⁰ Y. Charabi & A. H. Al-Badi (2015) Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman” side 1171.

⁶¹ Y. Charabi & A. H. Al-Badi (2015) Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman, side 1172.

⁶² Y. Charabi & A. H. Al-Badi (2015) Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman, side 1170.

⁶³ Y. Charabi & A. H. Al-Badi (2015) Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman, side 1171.

Subsidier

Subsidier av drivstoff og elektrisitet er relativt vanlig i GCC-landene. Noen vil betegne det som «en nyttig fordeling av oljerente», men konsekvensene for myndighetene kan bli helt annerledes. For det første skaper dette en urealistisk forventning om lave priser. Det kan på en måte ses som en del av samfunnskontrakten mellom stat og befolkning, og teoriene om renteniststaten bruker ofte dette som et eksempel på statlig forbruk. Samtidig gjør det at befolkningen ikke er bevisste på de faktiske kostnadene knyttet til eget forbruk. Dette gjør at forbruket øker, noe staten igjen taper penger på. Dersom forbruket øker vil det være mindre til eksport. Eksport er god inntekt for myndighetene, subsidier på forbruk er ren utgift.⁶⁴

I en samtale med en lokal taxisjåfør om likheter og forskjeller mellom Norge og Oman trakk han fram at det å ikke betale skatt og svært billige bensinpriser var å foretrekke fremfor et system som Norge har (etter hans forståelse av det).

You see, I can drive my taxi as an extra income, and no one will make any trouble out of it. And I can fill my tank without paying too much. This is what is so good with Oman, we are free to spend our money on what we want.⁶⁵

Dette er selvfølgelig bare hans egen oppfattelse, men det sier noe om hvordan en omaner anser situasjonen. For han var det en ren selvfølgelighet, billige bensinpriser ga mer rom for å bruke penger slik man vil. At statsfinansene lider, var ikke hans anliggende.

Det siste året har oljeprisene falt veldig. Dette har skapt utfordringer for de fleste oljeproduiserende land, og Oman er ikke et unntak. Myndighetene går stadig ut i avisene og forsikrer om at oljeprisene ikke vil få store økonomiske konsekvenser for landet.⁶⁶ Likevel har de gjort noen endringer i forhold til priser på drivstoff. Siden januar 2016 blir prisene på drivstoff regulert i forhold til oljeprisen. Dette gjøres en til to ganger hver måned.⁶⁷ Dette har blitt møtte med noe blandede reaksjoner. Under publiserte artikler kan det i kommentarfeltet

⁶⁴ Krane, Jim (2013). "Stability versus Sustainability: Energy Policy in the Gulf Monarchies", University of Cambridge, Electricity Policy Research Group. Working Paper 1302. <http://www.eprg.group.cam.ac.uk/wp-content/uploads/2013/02/1302-PDF.pdf> Lest 25.05.2016.

⁶⁵ Egne feltnotater

⁶⁶ Times of Oman, *Oman infrastructure push seen unaffected* <http://timesofoman.com/article/67090/Oman/Oman-infrastructure-push-seen-unaffected-by-crude-oil-price-dip> Lest 25.05.2016.

⁶⁷ Times of Oman, *Oman announces revises petrol price* <http://timesofoman.com/article/75262/Oman/Government/Oman-announces-revised-petrol-diesel-price> Lest 25.05.2016

på facebook spores mange ulike synspunkter. Noen legger vekt på at dette er helt forståelig, og at myndighetene selvfølgelig må gjøre dette når oljeprisene endres. Andre mener at nå går det for langt, myndighetene kan ikke gjøre dette. I avisartikler kommer det frem at taxisjåfører må sette opp prisene, mens andre i transportbransjen vil prøve å effektivisere for å minske forbruket⁶⁸.

I tillegg til disse endringene i drivstoffprisene har myndighetene nå satt inn tiltak for å øke bevisstheten rundt strømforbruket. Nå skal det komme frem på alle strømgninger hvor mye kunden må betale, i tillegg til at det vises hvor mye dette er subsidiert av myndighetene. Det kan tenkes at dette vil brukes for å oppnå forståelse for senere reduksjoner i subsidiene.

Fremtiden for flere gasskraftverk eller fornybare energikilder?

Oman har svært mange soldager i året, og dette gjør landet svært godt egnet til solcelleparker. I tillegg brukes en stor del av energien samtidig som det er sol. Dette fordi klimaanlegg og nedkjøling av bygninger og hus, samt industrisektoren, har et høyt forbruk på dagtid. På den måten får man ikke de store problemene i forhold til energilagring, selv om denne teknologien også er under rask utvikling.

Det er allerede startet utprøving av solenergi i Oman. Disse er i første omgang tilknyttet oljeutvinning, og teknikken for *enhanced oil recovery (EOR)* kan dra nytte av dette. Det er utviklet en spesiell teknikk for å konsentrere solenergien for så å bruke denne til å få vann til å fordampe. Denne vanddampen brukes så i EOR. Større solenergi kraftverk er nå under planlegging og utbygging.⁶⁹

I mars 2016 har myndighetene annonsert at de vil tilrettelegge for at private husholdninger kan installere solcellepaneler på egne tak. Husholdningene vil da kunne forsyne eget forbruk,

⁶⁸ Times of Oman, *Driving instructors in Oman choose not to raise fuel price* <http://timesofoman.com/article/74869/Oman/Driving-instructors-in-Oman-choose-not-to-raise-fees-following-fuel-price-hike> Lest 25.05.2016. *Some easy steps to you're your fuel cost* <http://timesofoman.com/article/75329/Oman/Government/Some-easy-steps-to-help-cut-your-fuel-cost-by-30-per-cent-in-Oman> Lest 25.05.2016

⁶⁹ Out-law.com *Oman to build solar energy plant* <http://www.out-law.com/en/articles/2015/july/oman-to-build-600-million-solar-energy-plant-to-cut-countrys-gas-use/>. Lest 25.05.2016

og ethvert energioverskudd vil føres tilbake til energinettverket. Forbrukeren kan da bli produsenten, og får «betalt» for all energi de tilfører nettverket.⁷⁰

Samtidig planlegger myndighetene utbygging av nye gasskraftverk. Dette virker noe korttenkt ettersom gassreservene (med dagens produksjonsnivå) vil være tomme innen 32 år. Landet ser på mulige gassavtaler med blant annet Iran, men også dette landet har problemer med å forsyne eget forbruk.⁷¹

Olje og gassressurser er en viktig brikke for å forstå politiske prioriteringer i Oman. Dette er en viktig inntektskilde for myndighetene, samtidig som samfunnet er avhengig av å dekke sine behov for energi. Den store økningen i forbruket skaper et problem for myndighetene på flere måter. På den ene siden skaper det et økonomisk problem, de taper mulige eksport inntekter fordi mye av råstoffene må brukes lokalt. I tillegg har de skapt kunstige forventninger blant befolkningen i forhold til priser og et forbruksmønster som ikke er bærekraftig i et økonomisk perspektiv. På den andre siden har myndighetene forpliktet seg til internasjonale klimaavtaler, med et høyt forbruk av fossile energikilder vil de ikke kunne overholde sine forpliktelser. Dette er viktig fordi konsekvensene av klimaendringer vil være svært ødeleggende for Oman.

3.4 Miljø og klimaendringer i Oman

Oman har mange utfordringer knyttet til miljøvern og klimaendringer. Samfunnsutviklingen og befolkningsveksten har økt forbruket på blant annet mat, vann og strøm. I tillegg har utbygging av boliger, hoteller, handel og industri lagt ytterligere press på landarealene i Oman. Sammen med endringer i klimaet, utgjør dette en trussel for den naturlige bærekraften.

Bønder i Oman er særlig utsatt for endringer i klimaet. De siste årene har regnsyklussene endret seg. Dette gjør at det er lengre perioder med tørke, og mer konsentrerte regnperioder enn tidligere. Den tørre jorden har dårligere evne til å absorbere vann, og i stedet for å fukte

⁷⁰ ArabNews.com <http://www.arabnews.com/economy/news/902236>, Y-Oman *Watts Up* <https://www.y-oman.com/2016/04/watts-up/>. Lest 25.05.2016

⁷¹ Charabi, Yassine & A. H. Al-Badi (2015) "Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman", side 1171.

jorden, resulterer kraftig nedbør i springflo.⁷² Samtidig meldes det om temperaturøkninger. Endringene i klimaet påvirker også forekomsten av skadedyr og kvaliteten på jordsmonnet.⁷³ Selv rapporterer bøndene om vanskeligere vekstvilkår, og såingen er flyttet fra juli til slutten av september.⁷⁴

Store deler av Oman består av ørken. Likevel sikrer monsunvinden at de sørlige delene av Oman er svært frodige, og det tropiske klimaet gjør at det finnes mange muligheter for jordbruk i flere deler av landet. Hoveddelen av ferskvannskildene i Oman kommer fra grunnvann. De fleste av disse kildene regnes som fornybare, ettersom de fylles opp av regnvann. Den neste viktigste kilden til vann er desallinert vann. Flere av anleggene bruker sjøvann, men noen bruker også brakkvann. Overflatevann står for omtrent 6% av vannkildene i Oman. Det regnes med at omtrent 80% av alt årlig nedbør fordamper.⁷⁵

Stresset på vannkildene er også en trussel for dyrelivet i Oman. Det er også forsøpling og forurensning. I 2001 lagde myndighetene en plan for å bevare biologisk mangfold, men forskere i Oman mener at dette er langt fra nok. Selv om planen i seg selv var grundig og la frem en rekke tiltak, tok den ikke høyde for konsekvensene av klimaendringer.⁷⁶

3.5 Ytringsfrihet

Selv om det arrangeres valg til Majlis al-Shura, og det er universell stemmerett, står ikke ytringsfriheten sterkt i Oman. Grunnloven (The 1996 Basic Law) slår fast at det skal være ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og pressefrihet. Dette gjelder imidlertid bare så lenge ytringene ikke truer rikets sikkerhet.⁷⁷ Det er altså ytringsfrihet så lenge du kan bedrive selvsensur. *Freedom House* skriver i sin rapport for 2015 om frihet i Oman at landet må regnes som svært ufritt. Bloggere og andre som ytrer seg kritiske til myndighetene blir stadig

⁷² Det egentlige uttrykket er «flash flood». Her oversatt etter ordnett.no

⁷³ Chaudri, Bheemanagoud S., Ahmed Al-Busaidi, Mushtaque Ahmed (2013) «Climate change, vulnerability and adaption experiences of farmers in Al-Suwayq Wilayat, Sultanate of Oman» i *International Journal of Climate Change Strategies and Management* Vol 5. No. 4, 2013. Sider 445-454.

⁷⁴ Chaudri, et.al (2013). «Climate change, vulnerability and adaption experiences of farmers in Al-Suwayq Wilayat, Sultanate of Oman», side 445.

⁷⁵ Initial National Communication under the United Nation Framework Convention on Climate Change (2013), side 34.

⁷⁶ Mushtaque Ahmed, B.S. Choudri, (2012), "Climate change in Oman: current knowledge and way forward", Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern Issues, Vol. 5 Iss: 4 pp. 228 - 236

⁷⁷ Valeri, *Oman*, side 189.

arrestert.⁷⁸ Dette illustreres godt av følgende overskrift i *Times of Oman* «Citizen detained for spreading rumors in Oman». Saken er fra desember 2015, og avisen skriver blant annet følgende:

«The official source affirmed that the authorities will not hesitate to adopt utmost firmness against such irresponsible behaviors, urging everyone to verify and make sure before embarking on the publication or circulation of any data or messages via those means and applications due to the negative impact resulting from such rumors and incorrect news on the society.»⁷⁹

Saken omhandlet en person som visstnok har spredd rykter på sosiale media om at det var kommet et nytt kongelig dekret som viste til at noen av regjeringens medlemmer hadde fått nye posisjoner. Det er ikke kommet noen informasjon om resultatet av arrestasjonen, men likevel kan en arrestasjon i seg selv virke avskrekkende.

Den omanske våren

Opprørene som startet i Oman i begynnelsen av 2011 hadde en klar regional påvirkning, men sakene de kjempet for var knyttet til politiske og sosiale problemer. De omkring 200 menneskene som først samlet seg i Muskat krevde tiltak mot korrupsjon og bedre økonomiske forhold.⁸⁰ Dette henger sammen med økende arbeidsledighet, og en økonomi i omstilling.

Til tross for at staten har forsøkt å legitimere sitt regime med Qaboos' unike posisjon som landsfader, har det i mange år vært press fra befolkningen om mer representasjon. Det var slikt press som førte til innføringen av allmenstemmerett i 2001. Undersøkelser viser at demokrati har svært stor støtte i befolkningene i Midtøsten og Nord-Afrika generelt. Av de spurte i flere ulike undersøkelser svarer 86% at demokrati er den beste styreform.⁸¹ Dette er høyere enn i noen annen verdensregion. Protestene i Oman ble besvart med utvidelser av mandatet til Majlis al-Shura. Som nevnt tidligere tredde disse endringene i kraft ved valget i

⁷⁸ Freedom House 2015 – Oman. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/oman>

⁷⁹ Times of Oman *Royal Oman Police Detains citizen for spreading rumours* <http://timesofoman.com/article/73084/Oman/Government/Royal-Oman-Police-detains-citizen-for-spreading-rumours-about-the-Cabinet-reshuffle> Lest 25.05.2016

⁸⁰ Valeri, Marc 2015. «Simmering Unrest and Succession challenges in Oman». Carnegie Middle East Center. <http://carnegieendowment.org/2015/01/28/simmering-unrest-and-succession-challenges-in-oman/i0s3> Lest 25.05.2016.

⁸¹ Jamal, Amaney & Mark Tessler, «The Democracy Barometers: Attitudes in the Arab world» *Journal of democracy* Vol. 19 No. 1, 2008, sider 97-110. Side 98.

2015. Om endringene er reelle, og om dette er nok til å dempe presset om mer medbestemmelse, gjenstår å se.

Ordningen med valg til rådgivende organ, sammenfaller med hva Jill Crystal i «Civil Society in the Arab Gulf» peker på som den typiske måten gulfmonarkier svarer på krav om representasjon. I land der presset om representasjon blir stort svarer myndighetene med å danne rådgivende organ som Majlis al-Shura.⁸² Ved senere protester utvides dette. Det er også en tendens til at i land der et slikt rådgivende organ får plass, passer disse valgene inn i maktstrukturen som allerede er i landet, eller resultatet av valget får liten eller ingen påvirkning på gjeldende strukturer.⁸³ I Oman er dette tilfellet. Majlis al-Shura har ingen reell innflytelse på beslutningene, og alt må i siste instans godkjennes av sultanen som kan velge å ignorere alle innvendinger fra rådet. De nye endringene gjør ikke rådet mer beslutningsdyktig.

En mulig årsak til kravet om mer representasjon kan også komme av sultan Qaboos' dårlige helse. Legitimiteten er sterkt knyttet til sultanen, og de siste årene har han slitt med ulike helseproblemer. I 2014-2015 var han på behandling i Tyskland over lengre tid. Usikkerheten rundt hvem som blir hans etterfølger kan derfor skape uro⁸⁴. Befolkningen i Oman uttrykker i stor grad tillitt til sultanens dømmekraft, og ingen av protestene var rettet direkte mot ham. Det kan altså virke som om flere bekymrer seg for fremtiden. Med sultan Qaboos vet de hva de har, hva som kommer etter aner ingen. Det vil derfor være rasjonelt å presse på for mer innflytelse før makten overføres til noen andre.

Et av kravene under den omanske våren var oppgjør med korrupte politikere. Flere ministere ble anklaget for å utnytte sin posisjon for økonomisk vinning. Resultatet ble at flere ministere ble fjernet⁸⁵, og i årene som fulgte ble det gjennomført flere rettsaker mot disse. Handelsministeren ble i 2014 dømt til tre års fengsel og en bot på 3,1 millioner dollar.⁸⁶ Det er nå innført strengere lover om hvilke eierskapsforhold ansatte i offentlige myndigheter kan inneha.⁸⁷ Da sultanen reagerte med å fjerne flere av sine egne ministere og stilte de for retten,

⁸² Crystal «Civil Society in the Arab Gulf», side 278.

⁸³ Lust, Ellen, «Elections». I *The Arab Uprisings Explained*, redigert av David Lynch. New York: Columbia University Press, 2014, side 220,

⁸⁴ Valeri, Marc, «Simmering Unrest and Succession Challenges in Oman». Carnegie Middle East center

⁸⁵ Okruhlik, Gwenn 2016. «The politics of distributive states» side 23.

⁸⁶ BBCnews.com *Oman jails former commerce minister for corruption* <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27469354> Lest 25.05.2016.

⁸⁷ Times of Oman *Muscat Municipality gives employees one month to give up personal contracts* <http://timesofoman.com/article/81788/Oman/Government/Muscat-Municipality-gives-employees-one-month-to-give-up-personal-contracts-with-private-companies> Lest 25.05.2016.

må det regnes som en betydelig innrømmelse. Nivået av mistro fra befolkningen var så stort at det er sannsynlig at noe annet ikke ville vært nok for å bevare tilliten til sultanen. Likevel ble rettsakene ført for lukkede dører, og det er ingen som vet hvilke bevis som ble, eller ikke ble, lagt frem.

Arbeidsledighet og lønnsnivå var noen av de viktigste kravene i perioden med flest protester. Mange omanere sliter med å få jobb, og lønnsnivået var svært lavt innenfor noen sektorer. Derfor var det naturlig at de økonomiske kravene under opprørene ble møtt med økt minstelønn i privat sektor. Lønnen ble økt med 43% og det ble samtidig innført arbeidsledighetstrygd. Sultanen lovte også opprettelse av 50.000 nye stillinger i årene som fulgte.⁸⁸

Opprørene ble i stor grad møtt av løsninger som sammenfaller med det rentenistteoriene beskriver som «beroligende midler». Økt offentlig forbruk ble brukt for å stilne opprørene. Dette funket til en viss grad, ordningene med arbeidsledighetstrygd og økt minstelønn gjør hverdagen lettere for arbeidsløse og de med lave lønninger. Samtidig viser reaksjonene på demonstrasjonene at myndighetene ikke trodde dette ville være nok i seg selv.

Mellom februar og mai 2011 var det en rekke protester og demonstrasjoner i Oman. I februar 2011 ble det i byen Sohar, som ligger nord for Muskat, arrangert en sit-in-aksjon foran den lokale avdelingen til arbeidsdepartementet.⁸⁹ Politiet aksjonerte mot aksjonen midt på natten, og flere ble tatt til byens fengsel. Dette førte til reaksjoner fra venner og familie, og de samlet seg rundt politistasjonen i protest. Politiet prøvde å løse opp protesten, og det resulterte i at en person ble skutt og døde.⁹⁰ Andre byer fulgte etter, og fredelige sit-in-aksjoner varte i over to måneder i Muskat, Sohar, Salalah og Sur.

Demonstrasjonene og protestene utløste kraftige reaksjoner. Til sammen ble flere hundre personer arrestert, og minst to døde⁹¹. Mange av kravene fra opprørene ble spredd gjennom internett. De kritiske innleggene under den omanske våren førte til en endring i cyberloven i Oman. Det ble ulovlig å dele kritisk eller uetisk materiale på nett.⁹² Dette førte til at mange bloggere og journalister ble arrestert. Myndighetene måtte altså ta i bruk sitt

⁸⁸ Valeri, Marc «Simmering Unrest and Succession Challenges in Oman». Carnegie Middle East Center.

⁸⁹ Valeri, Marc. «Simmering Unrest and Succession Challenges in Oman». Carnegie Middle East Center.

⁹⁰ Valeri, Marc «Simmering Unrest and Succession Challenges in Oman». Carnegie Middle East Center.

⁹¹ Okruhlik, Gwenn 2016. «The politics of distributive states» side 23.

⁹² Valeri, Marc «Simmering Unrest and Succession Challenges in Oman». Carnegie Middle East Center.

undertrykkelsesapparat for å stilne opprørene, også på internett. Dette viser at myndighetene ikke klarer å legitimere sitt styre på samme måte som før gjennom velferdsordninger. Undertrykkelseeffekten viste seg gjeldene i Oman under den omanske våren, og som vist tidligere, er den fortsatt sterkt gjeldene. Det arresteres stadig meningsmotstandere, blogger og andre som sprer «falske rykter» på sosiale media.

I Sohar var det ikke bare arbeidsrettigheter, lønnsforhold og politisk representasjon som ble tema for protestene. Byen har de siste årene blitt omformet til «industrihovedstaden» i Oman, og dette har ført til en stor omveltning. De sosiale forskjellene er blitt større, og industrien preger nå bybildet. Ved gjentatte anledninger har byens innbyggere klaget på forurensning fra fabrikker, og dette ble også et tema for protestene. Også i 2013 var det igjen protester på forurensningen, og et lokalt medlem av Majlis-al-Shura ble arrestert og sitter fortsatt fengslet.⁹³

Den omanske våren viste at rentenisteffekten er gjeldende i Oman. Velferdsordningene og Majlis-al-Shura ble brukt for å dempe misnøye med manglende politisk innflytelse. Hvorvidt dette ville vært nok uten et omfattende undertrykkelsesapparat er ikke sikkert. Protestene i 2011, 2012 og 2013 ville sannsynligvis ikke blitt stoppet uten politi og sikkerhetsstyrker. Arrestasjoner, og trusselen om arrestasjoner, bidrar til å forsterke bildet av sentraliteten av undertrykkelseeffekten ved protester i Oman.

Samtidig virker sultan Qaboos fortsatt samlende, og tilliten til han synes sterk. Han har returnert til Oman fra behandlingen i Tyskland. Dette demper usikkerheten rundt hans etterfølger. Den regionale situasjonen med trusselen fra IS, krigen i Jemen og Syria, kan nok også være avskrekkende på store omveltninger nå. Det til tross for fallende oljepriser og kutt i velferdsordningene.

⁹³GulfNews.com *Shura Council member detained in pre dawn raid* <http://gulfnews.com/news/gulf/oman/shura-council-member-detained-in-pre-dawn-raid-in-oman-1.1223826> Lest 25.05.2016.

4 Environment Society of Oman

I et hvitt bygg bak en Shell-stasjon i enden av bydelen Ruwi i Muskat, rett ved Darsait-rundkjøringen, ligger kontorene til *Environment Society of Oman* (ESO). Det første som møter deg når du kommer inn i lokalene til ESO er et stort banner med logoen og navnet. Lokalet har godt med lys, og store brune paneler på veggene. Alle vegger er dekorert med lerrets bilder av ulike dyr fra Oman. Fotografiene vitner om et rikt dyreliv med blant annet hvaler, flamingoer og skilpadder. Atmosfæren er god og stemningen rolig, en kontrast til bilene som durer fordi på motorveien rett utenfor.

Dette kapittelet skal omhandle ESO som organisasjon. Fokuset vil være på det formelle rammeverket som ligger i vedtektene, og på hvordan organisasjonen er organisert. Deretter vil jeg presentere noen av de ulike prosjektene organisasjonen jobber med, og til slutt vil jeg presentere en egen del om Earth Hour-arrangementet som jeg deltok på under mitt besøk. Dette for å gi et innblikk i hvordan organisasjonen jobber med et konkret arrangement.

4.1 Grunnlaget

ESO ble formelt dannet i mars 2004. På grunn av oppstartsproblemer var de imidlertid ikke i gang før i oktober samme år. Det første året holdt de sine møter i private hjem eller lokaler de lånte fra gang til gang. Etter hvert ble det mer tydelig at de trengte et eget kontor, og fra oktober 2005 hadde de etablert et hovedkontor i Al-Khuwair distriktet i Muskat.⁹⁴

Grunnlaget for dannelsen av organisasjonen var en interesse for arbeidet med forskning på hvaler og delfiner i Oman. På denne tiden var det flere ulike grupper som drev med forskning, men de kunne ikke motta penger uten en organisasjon. Samtidig var det andre som ønsket å starte en organisasjon med fokus på å holde foredrag og spre kunnskap om miljøproblemer. Personene som grunnla ESO var delte i meningene sine om hvilken type organisasjon som skulle dannes, og det ble først gjort forsøk på å danne en egen gruppe for maritimforskning. Departementet for sosial utvikling (Ministry of Social Development) ønsket ikke dette. De insisterte på at dersom en organisasjon skulle dannes, måtte dette være en miljøorganisasjon som kunne dekke flere områder.⁹⁵ En organisasjon for å skape mer fokus på miljøproblemer

⁹⁴ ESO :Administrative Report 2005 ; Progress report 2006-2007.

⁹⁵ Intervju Lamees Daar 2016.

og klimaendringer ble derfor dannet. Sultanens dekret nummer 14/2000 fra 2000, om dannelsen av organisasjoner, ga også statlig legitimering for opprettelsen av organisasjonen.⁹⁶

I gruppen som startet organisasjonen var blant andre organisasjonens nåværende administrerende direktør Lamees Daar og nåværende president HH Sayyida Tania Shabib Al Said. Begge har utdannelse innenfor miljø- og maritimforskning, og dette var grunnlaget for deres interesse for forskningsprosjektene som pågikk i Oman. Sammen tok de initiativ til å danne organisasjonen, og på bakgrunn av instruksen fra departementet dannet de organisasjonen i samarbeid med andre som var interessert.⁹⁷

Det er lang tradisjon for at organisasjoner og lag har beskyttere, eller patroner, i Oman. Beskytterne er som regel medlemmer av kongefamilien eller høyt ansette handelsmenn. ESOs beskytter er HH Sayyid Tarik Shabib Al Said, og er bror til organisasjonens president Tania. Han er også ektefellen til Lamees Daar, og dette gjør familiebandet på toppnivå i organisasjonen sterkt. På grunn av tradisjonen for beskyttere er det ikke nødvendigvis noe uvanlig ved at dette. Patronen er sultan Qaboos' søskenbarn, og er ikke personlig involvert i organisasjonens daglige drift. Likevel er det tydelig at organisasjonen drar nytte av patronen og presidentens status i samfunnet. Nyttens kommer av at de har personlig interesse for feltet, og de bistår organisasjonen på ulike måter med kontakt med myndighetene og bedrifter.⁹⁸

Alle organisasjoner i Oman må ha godkjenning fra myndighetene for å operere innenfor sine interessefelt. Hvert arrangement, hver publikasjon, alt må godkjennes. ESO arbeider innenfor et felt som kan omfatte ulike departementer og dette krever et godt samarbeid med myndighetene. På spørsmål om hvordan dette samarbeidet arter seg fikk jeg flere ulike svar, men alle pekte i samme retning. Hvor godt samarbeidet fungerer, avhenger hele tiden av hvem du kontakter. Noen dager kan det også avhenge av humøret på den du kontakter. Når godkjenninger haster, eller andre viktige ting kommer opp, trenger av og til organisasjonen raskt å komme i kontakt med relevante instanser. Dette kan vise seg vanskelig, ettersom et av organisasjons arrangementer eller publikasjoner ikke nødvendigvis kommer høyt opp på agendaen til en ansatt i departementet. I slike tilfeller er det aktuelt for organisasjonen å dra nytte av posisjonen til sin president eller patron. Dette illustreres godt av utsagnet fra en av de ansatte i organisasjonen:

⁹⁶ ESO : The Constitution, side 4.

⁹⁷ Intervju Lamees Daar 2016.

⁹⁸ Intervju 17.03.2016, Intervju Lamees Daar 2016.

Sometimes we request a meeting with a minister, and the minister will not respond. But then, when the request will come from the patron, who is a royalty, the minister will say «Of course, we will do it» and they will run for the meeting.⁹⁹

På denne måten er disse kontaktene en viktig ressurs for organisasjonen. I tillegg bruker organisasjonen ofte presidenten til å holde appell eller lignende på arrangementer. Dette gir arrangementet en litt høyere status, og bidrar til å sette organisasjonen i et godt lys.¹⁰⁰

4.2 ESOs vedtekter (The constitution)

Vedtektene setter rammer for hva organisasjonen er, hvilke mål organisasjonen skal jobbe mot, og hvilke metoder de kan benytte seg av. De påfølgende avsnittene vil ta for seg dette i samme rekkefølge som nevnt.

Vedtektene sier at organisasjonen skal være en uavhengig lovlig enhet. Det betyr at organisasjonen ikke er knyttet til myndighetene, og vil selv være rettslig ansvarlig for egen virksomhet.¹⁰¹ I artikkel 5, kapittel 1, kan vi lese at det er ulovlig for organisasjonen å involvere seg i politikk. De kan ikke bidra til å danne politiske partier, og skal ikke blande seg inn i saker knyttet til religion. Det er også viktig at organisasjonen tar avstand fra å assosieres med bestemte stamme- eller sekteriske-grupper.¹⁰² Av dette kan det forstås at organisasjonen skal være upolitisk. Dette er en klar motsetning til hva blant andre Doyle & McEachern sier om NGOer som jobber med miljø. De slår fast at «The first thing which must be understood is that environmental NGOs are political organisations».¹⁰³ Det samme sier Jeff Haynes som skriver «the central point is that environmental protection is always highly political».¹⁰⁴ Generelt er det konsensus om at saker som handler om vern av miljø og ressurser er politiske spørsmål. De går helt inn til kjernen av hva politikk er. Hvem skal få hva, når og hvor mye, og hvem skal bestemme dette? Samme forståelse for hva politikk er, og hva som gjør en organisasjon politisk, deles ikke med personene jeg snakket med dette om, i ESO.

⁹⁹ Intervju 17.03.2016.

¹⁰⁰ Intervju 17.03 2016.

¹⁰¹ ESO : The Constitution, side 4.

¹⁰² ESO : The Constitution, side 5.

¹⁰³ Doyle, Timothy and Doug McEachern, *Environment and Politics* 2nd ed. London: Routledge, 2001.

¹⁰⁴ Jeff Haynes (1999) Power, politics and environmental movements in the Third world, *Environmental Politics* 8:1, 222-242. Side 232.

Politisk enhet

ESO ser ikke på seg selv, og ønsker ikke å fremstilles, som en politisk aktør. Med dette mener de at de ikke ønsker å bli sett på som politiske bremsklosser. De er likevel klar over at ønsket om å påvirke prosjekter til å ha en mer «miljøvennlig» fremtreden, kan ses på som et politisk arbeid. Lamees Daar sa det slik: «we don't want to be seen as an organisation stopping change and development in the country. Because then we won't get the support that we need». Hun var klar på at det å være en politisk aktør, oppfattes som en organisasjon som ønsker å ha makt til å stoppe prosjekter. Det er ikke dette de ønsker. De ønsker at samfunnsutviklingen skal fortsette, men de vil påvirke utviklingen til å være miljøbevisst.¹⁰⁵

Dette må forstås innenfor omanske rammer. Politikk kan være et betent tema i Oman. Marc Valeri skriver at «Despite all the political uncertainties, politics continues to be perceived in Oman as something which divides and which can be source of problem».¹⁰⁶ Dette indikerer at ordet politikk i seg selv kan oppfattes som noe negativt. Som diskutert i kapittel 3 er politisk påvirkning i Oman svært begrenset, og politisk aktivitet er i stor grad forbudt (med mindre den sammenfaller med myndighetene). Det er derfor veldig viktig for ESO å fremstå som en upolitisk organisasjon.

Organisasjonens mål, metoder og aktiviteter

Kapittel 2 i vedtektene tar for seg organisasjonens mål, metoder og aktiviteter. Det er totalt listet opp åtte målsetninger som organisasjonen skal jobbe mot. Hovedmålet kan oppsummeres som «å skape økt bevissthet om miljø i alle lag av befolkningen». Dette skal de hovedsakelig oppnå gjennom arbeid innenfor konservering og beskyttelse av det naturlige miljø og biologiske mangfold i Oman. Det innebærer også å gjennomføre vitenskapelige aktiviteter til det beste for samfunnet.¹⁰⁷ Målene leses som svært vide, og ifølge Doyle & McEachern er dette et typisk karaktertrekk ved miljøorganisasjoners vedtekter.¹⁰⁸ Vide målsetninger brukes både for å tiltrekke seg flere mennesker, samtidig som det beskytter mot

¹⁰⁵ Intervju Lamees Daar.

¹⁰⁶ Valeri, *Oman*, side 198.

¹⁰⁷ ESO: The Constitution side 5 og 6.

¹⁰⁸ Doyle, Timothy and Doug McEachern, *Environment and Politics* 2nd ed. London: Routledge, 2001. Side 83.

undertrykkelse fra myndigheter. Det gir også organisasjonen utvidet handlingsrom, ettersom målene er så vide at mange ulike oppgaver kan komme inn under disse paraplyene.

For å nå sine mål har organisasjonen like mange metoder eller *means*. Metodene spenner seg fra konferanser, forelesninger, symposier, kampanjer og til økonomisk og moralsk støtte for å gi opplæring. De mange metodene gir muligheter for en rekke aktiviteter. Det er først og fremst administrasjonen som står for gjennomføringen av aktivitetene, og den neste delen vil derfor ta for seg hvordan ESO er organisert og hvilke funksjoner de ulike delene har.

4.3 Organisasjonens administrasjon

Det øverste organet i organisasjonen er generalforsamlingen. I følge vedtektene skal denne avholdes hvert år, i løpet av de tre første månedene i året. For at generalforsamlingen skal være gyldig må et flertall av medlemmene møte opp. Det er generalforsamlingen som velger styret, og etter generalforsamlingen er styret det øverste organet i organisasjonen. Styret møtes omtrent en gang i måneden, og er satt sammen av 8 medlemmer. I tillegg til HH Sayyida Tania og Lamees Daar, er det seks andre i styret. Styremedlemmene har ulik utdanningsbakgrunn, og jobber i ulike deler av Omans næringsliv. Organisasjonen ønsker at styremedlemmene skal kunne representere ulike deler av Oman, og en fra styret er fra Dhofar.

Den daglige driften av organisasjonen gjøres av administrasjonen. Da jeg var i Omar, var det 17 ansatte i organisasjonen. Hvorav 3 er utstasjonert på øyen Masirah, og en jobber på avdelingen i Salalah (Dhofar). I tillegg ansetter de forskere og andre på prosjektbasis ved behov.

Administrerende direktør, og grunnlegger, Lamees forteller at hun tidligere var svært involvert i organisasjonens daglige drift. I begynnelsen var alt arbeidet basert på frivillighet fra henne og andre medlemmer. Etter hvert som de fikk mer konkrete målsetninger og klarte å samle inn midler ble det prioritert å ansette medarbeidere. I takt med organisasjonens vekst, og ettersom prosjektene har tatt form, har det blitt flere og flere ansatte. Dette har ført til at Lamees har trukket seg ut av den daglige driften, og engasjerer seg i styrearbeidet og innsamling av midler. Dette har vært en bevisst taktikk ettersom det ønskes at administrasjonen skal kunne drive seg selv. På denne måten vil administrasjonen ikke være like sårbar for utskiftninger i styret, og Lamees understreker at hun «kun er valgt inn». Derfor

er hun ikke garantert å bli valgt inn for nye perioder, og det ville være dumt om organisasjonen var helt avhengig av henne som person.¹⁰⁹

En uavhengig administrasjon er også viktig for organisasjonens styre, de vil ha klare rapporteringslinjer. Lamees forteller at de ansatte en programdirektør som har ansvar for den daglige driften, og etter dette oppsøker hun nesten aldri kontorene til organisasjonen. Hun opplever det som at det kan oppstå en rollekonflikt når hun er tilstede, og hun ønsker at de ansatte skal se på programdirektøren som sin sjef.¹¹⁰

4.4 Inntektskilder

Kapittel 6 i vedtektene handler om organisasjonens inntektskilder. Der slås det fast at det er hovedsakelig tre kategorier av inntekter. Den første er medlemsavgifter. Herunder kommer medlemsavgifter fra privatpersoner, studenter og bedriftsmedlemsskap.¹¹¹ Det sistnevnte går ut på at en bedrift kan bli medlem av organisasjonen mot en litt større avgift. Til gjengjeld får de tilbud om ulike foredrag for de ansatte, samtidig som de blir omtalt i årsrapporten. De kan også skilte med at de er medlemmer av organisasjonen.¹¹² Den andre kategorien er donasjoner fra privatpersoner, bedrifter, organisasjoner og lignende. Og den tredje er en slags samlekategori som omhandler subsidier og andre ressurser som kan bli akseptable. Det som er svært interessant med den andre og den tredje kilden til inntekt er at disse må godkjennes av departementet for sosial utvikling.¹¹³

I ett av intervjuene kom vi inn på godkjenning. I følge den ansatte jeg snakket med er denne godkjenningen helt nødvendig. Selv om det krever litt ekstra arbeid, så mener han at dette blant annet forhindrer at firmaer eller stater fra utlandet skal kunne bruke organisasjonen som et politisk verktøy mot den omanske regjeringen. Kontrollen var ifølge han helt uproblematisk og som en slags måte for organisasjonen å beskyttes mot andre. De aller fleste donasjoner blir godkjente, og de har bare opplevd en gang at departementet avviste en donasjon med

¹⁰⁹ Intervju Lamees Daar 2016.

¹¹⁰ Intervju Lamees Daar 2016.

¹¹¹ ESO : Constitution, side 18.

¹¹² Intervju 14.Mars 2016

¹¹³ ESO: Constitution, side 18.

bakgrunn i sikkerhetshensyn.¹¹⁴ På grunn av sikkerhetssituasjonen som preger regionen, er det forståelig at myndighetene har økt kontroll og skepsis til utenlandske overføringer.

Hoveddelen av inntektene kommer fra sponsorer og donasjoner.¹¹⁵ I 2005 fikk de blant annet støtte fra MEPI til kontormøbler og utdanningsprogrammene.¹¹⁶ De siste fire årene har Oman LNG dekket utgiftene til lønn for de ansatte i organisasjonen. Dette har vært en svært viktig støtte, som ifølge de ansatte har tillatt organisasjonen å jobbe målrettet med sine oppgaver.¹¹⁷

Utover departementets godkjennelse, er det ingen begrensninger for hvor støtten til ESO kommer fra. Mye av inntektene kommer fra bedrifter som driver med olje og gass. I tillegg er bedriftsmedlemskapene viktige, og blant disse er det også en rekke store forurensende bedrifter. «Yes, we do accept funding from pollutioning industries. There is no rule about that». For organisasjonen er det svært viktig å få økonomisk støtte til sine prosjekter. Dersom de skulle ekskludere sponsorer basert på moral, ville det vært lite penger å hente. I følge Loumi er dette også tilfellet i FAE og Kuwait. De største bidragsyterne til miljøorganisasjoner og miljøtiltak, er også de største forurenserne.¹¹⁸

ESO har en egen ansatt som arbeider med å få sponsoravtaler. Sponsoransvarlig omtalte arbeidet som noe krevende, men understreker at det over tid har blitt etablert mange gode og langsiktige avtaler. Avtalen med Oman LNG er gått ut. Derfor er målsetningen for 2016, å skaffe nye sponsorer som kan bidra til å dekke driftsutgiftene. Som sponsoransvarlig var hun optimistisk, men uttrykte også bekymring for at nedgangen i oljeprisene kan gjøre det vanskelig. Programdirektøren understreket at nye sponsorer var en viktig prioritering. «We are now living off the savings of the organisation. It can hold us for one year, so we are working hard to find a new agreement».¹¹⁹

Det oppleves som vanskelig å finne sponsorer til driftsutgiftene. Sponsoransvarlig mener at det ikke er like lett å få bedrifter til å forstå viktigheten av denne type støtte. Driftsutgiftene er ikke like enkle å «selge», og mange bedrifter har lite forståelse for at en non-profit-organisasjon skal ha lønnsutgifter. For ESO er det vanskelig å gå tilbake på strategien de har valgt, med å ansette kvalifiserte og utdannede personer. «We need to have people with a good

¹¹⁴ Intervju 17. Mars 2016

¹¹⁵ ESO: Financial Report 2015, Financial Report 2014: eso.org.om.

¹¹⁶ ESO: Administration Report 2005

¹¹⁷ Intervju 14. Mars 2016

¹¹⁸ Loumi, 2012. *The gulf monarchies and climate change*, side 76.

¹¹⁹ Intervju 20. Mars 2016

educational background. This is not a charity where all you have to do is to be kind hearted». ¹²⁰ Lamees mener det er viktig at de ansatte har gode bakgrunnskunnskaper, og for å holde på utdannede personer må organisasjonen kunne tilby en lønn de kan klare seg på. En av årsakene til at dette er en prioritet, er fordi organisasjonen tidligere har opplevd at mange av de ansatte etter kort tid går videre til andre jobber. Dette var på grunn av lavt lønnsnivå og fordi ansettelsesforholdet i organisasjonen ikke ga rett til lån i banken. ¹²¹ De håper nå å beholde sine ansatte så lenge som mulig, og ønsker å utvide arbeidsstyrken for å kunne gjøre mer.

Andre former for støtte organisasjonen mottar er in-kind-sponsorer til arrangementer og prosjekter. Disse sponsorene stiller med nødvendig utstyr, lokaler eller annet. Blant annet er organisasjonens kontorer lånt ut av næringsgruppen Ajit Khimji. ¹²² Dette er en av de største næringsgruppene i landet, og ESO har nå lånt lokaler i flere år. Dette har gjort det mulig for organisasjonen å utvikle seg, og den neste delen vil ta for seg noen av prosjektene ESO jobber med.

4.5 Prosjekter

Organisasjonens mål er å påvirke ulike lag av samfunnet til å ta bedre vare på miljøet. De første årene av organisasjonens virksomhet gjorde de dette gjennom å invitere til filmkvelder, foredrag, ryddeaksjoner på strender, og lignende. Blant annet startet de i 2005 en kampanje for å skape bevissthet rundt bruken av plastposer.

Anti-plastic-bag-campaign

«Anti-plastic-bag-campaign» startet i 2005, og strakk seg gjennom 2006 og 2007. Målet var å redusere bruken av plastposer i hele landet og opplyse befolkningen om påvirkningen dette har på miljøet. For å oppnå dette lagde organisasjonen store og små handlenett som ble solgt i ulike supermarkeder, bokhandlere og gjennom ESOs egne aktiviteter. Det ble solgt totalt 1260 handlenett. ¹²³ Dette var en av de første kampanjene organisasjonen hadde, og ble gjennomført i en periode hvor organisasjonen stort sett var drevet på frivillighet fra medlemmene som

¹²⁰ Intervju Lamees Daar 2016.

¹²¹ Intervju Lamees Daar 2016.

¹²² Annual Report 2014

¹²³ Progress report 2006-2007

grunnla organisasjonen. Selv om kampanjen er avsluttet er dette temaet noe det fortsatt fokuseres på gjennom opplæringsprogrammer i skoler og andre arenaer.

En kampanje som denne er svært tydelig, men den har også sine begrensninger. Holdnings- og adferds-endrende arbeid er vanskelig, særlig hvis det ikke er sterke insentiver for å endre sin handlemåte. Kampanjen var kun rettet mot privatpersoner, og ifølge Leila er det et av problemene.

It is not only about changing peoples minds about choosing plastic bags, in order to change this behaviour we will have to change the mindset of the business. In every shop they have a staff that is trained to pack your bags in a certain way. Most times they have already packed your stuff before you can say «no bags,please».¹²⁴

Dersom bruken av plastposer skal reduseres er det altså ikke bare være privatpersoner som må endre sin adferd. Økt bevissthet rundt dette fra butikkenes side er også nødvendig. Likevel er dette et tiltak som blant de ansatte oppfattes som lett å gjennomføre som privatperson. Når jeg spurte om hvilke miljøtiltak de gjør i hverdagslivet var dette et som samtlige kom inn på, selv om de startet å jobbe i organisasjonen mange år etter kampanjen ble avsluttet. Dette kommer jeg tilbake til, i neste kapittel.

Konserveringsprosjekter

En veldig viktig del av arbeidet til ESO er konserveringsprosjektene. Det var ønsket om å bevare det biologiske mangfoldet som motiverte til å starte organisasjonen i utgangspunktet. ESO har mange konserveringsprosjekter. For mange av områdene har det vist seg å finnes for lite kunnskap, og organisasjonen har derfor prioritert å gjennomføre ulike forskningsprosjekter for å kartlegge bestander og trusselbilder. Ettersom de selv ikke innehar nok kunnskap eller ressurser til å gjøre forskningen selv, leier de inn forskere eller firmaer for å gjennomføre selve undersøkelsene. Organisasjonen bistår med det praktiske, administrative og finansielle rundt prosjektene. Resultatene skal brukes til å påvirke ulike aktører, det være seg myndigheter, bedrifter eller andre som kan påvirke situasjonen. Forskningsprosjektene bestemmes utfra prioriteringer gitt fra generalforsamlingen, og avhenger også av hva de får støtte til å gjennomføre.

¹²⁴ Intervju Leila 2016.

Territoriale prosjekter (Terrestrial)

De territoriale prosjektene dreier seg om planter og dyrearter til lands. Innenfor dette feltet har de fokusert på flere ulike saker, og de har blant annet lagd et informasjonshefte for skolene om nasjonale plantearter og hvorfor det er viktig å unngå biologisk forurensning. Da de åpnet det nye kontoret i Salalah, ønsket de å vise sin dedikasjon til samfunnet med å organisere en treplantingskampanje. Det resulterte i at det ble plantet 1000 lokale trær i Dhofar. Sett bort fra dette vil jeg spesielt å trekke frem to forskjellige prosjekter som organisasjonen har jobbet med de siste årene.

Det første prosjektet har bestått av forskning på innhøstning av sevjen fra *frankincense*-treet.¹²⁵ Denne sevjen brukes til å lage røkelse, og denne røkelsen brukes svært mye i Oman. Tradisjonelt har det vært omanere som har stått for innhøstningen, men i senere tid har det blitt en økning i antall fremmedarbeidere som ansettes til å gjøre disse jobbene. Det har ført til at kunnskapen om hvordan *frankincense* bør innhøstes ikke har blitt overført. Resultatet blir at trærne får store sår, blir syke og i verstefall dør.¹²⁶

Organisasjonen har derfor gjennomført et forskningsprosjekt hvor de har testet ut forskjellige innhøstningsmetoder for sevjen fra *frankincense*. Prosjektet har pågått i 4 år og er nå avsluttet. Forskerne har kommet frem til en innhøstningsmetode som er bærekraftig. De har laget en svært informativ brosjyre og plakater, som illustrerer godt hvordan og hvor ofte innhøstningen bør foregå. Organisasjonen arbeider nå med å få denne informasjonen ut til aktørene.¹²⁷ Dette prosjektet er interessant fordi det åpner muligheter for å tenke på miljøvern på flere nivåer i Oman. På den ene siden er det viktig å bevare trærne, og derfor er forskningen helt nødvendig for å gi god nok kunnskap om hvordan dette bør gjøres. På den andre siden illustrerer dette hvordan kunnskap om å ta vare på den lokale naturen forsvinner fordi mye av arbeidet settes bort. Samtidig viser det også at det er et potensiale for å danne en bærekraftig *frankincense*-produksjon. Dette kan åpne for at det blir et marked for miljøvennlige lokale produkter.

¹²⁵ *Frankincense* er røkelse laget av sevjen fra treet Bolkfli. I det store norske leksikon omtales dette som vitak. For å unngå misforståelse, og i mangel av en god norsk oversettelse av ordet vil jeg i denne oppgaven bruke det engelske ordet i sin opprinnelige form.

¹²⁶ Annual Report 2015 – Environment Society of Oman

¹²⁷ Annual Report 2014, Annual Report 2015, Environment Society of Oman

Det andre prosjektet jeg ønsker å trekke frem handler om en *the Egyptian vulture*, den egyptiske gribben. Dette er en fugleart som man lenge trodde var nært utdødd. ESO engasjerte en forsker fra Egypt, og gjennom flere år med feltundersøkelser og sporing av gribbene har de avdekket helt ny informasjon om denne arten. De vet nå at bestanden i Oman er langt høyere enn først antatt, og de kan mer om fuglens migrasjonsmønster. På verdensbasis er trenden motsatt, og derfor trekkes bestanden i Oman frem som svært viktig for artens videre overlevelse.

Arbeidet med konservering innenfor det territoriale i Oman har i stor grad vært preget av behovet for mer informasjon om hvordan tilstanden for ulike arter er. Samtidig er fokuset på å avdekke trusler, og deretter komme frem til muligheter for å eliminere truslene. Organisasjonen fortsetter arbeidet sitt med dette, og de har en egen del på sin hjemmeside hvor man kan rapportere inn observasjoner av dyr (døde eller levende). De jobber aktivt med å øke sin kapasitet til å advokere for resultatene, og nå i mai 2016 avholdt de et seminar der de inviterte ulike aktører som gårdseiere, bedrifter og lokale myndigheter for å informere om resultatene fra *frankincense*-prosjektet.

Maritime prosjekter

Organisasjonen jobber også med prosjekter som innenfor maritim forskning. I begynnelsen fokuserte de på delfiner, og i samarbeid med et konsulentfirma forsket de på hvordan delfinene påvirkes av den økte turismen. De avdekket at lyden fra båtene forstyrret delfinene, særlig hvis det var mer enn én båt ute omgangen. Dette arbeidet resulterte i en informasjonsbrosjyre som ble utdelt til alle turoperatører som driver med delfinsafari i Oman.¹²⁸ Nå brukes store deler av ressursene innenfor maritimforskning på havlærskilpadder og den arabiske knølhvalen, *the Arabian sea humpback whale*.

Havlærskilpadder er nå kategorisert som en kritisk truet dyreart.¹²⁹ Gjennom forskning har ESO avdekket at kysten av Oman huser verdens neststørste populasjon med havlærskilpadder. Denne trues imidlertid av forurensning av farvann, utslipp fra båttrafikk, mulige oljeutslipp og ødeleggelse av hekkeplasser. Kystområdene i Oman må derfor regnes som svært viktige for å

¹²⁸ ESO: Annual Report 2013.

¹²⁹ ESO: Annual Report 2015.

bevare bestanden, og ESO jobber nå for å legge press på myndighetene for å iverksette tiltak. Dette gjør de gjennom gjentatte møter med ulike departementer.

Forskningen på skilpaddene er svært viktig for organisasjonen. De har ansatt 3 feltarbeidere som jobber fast på øyen Masirah. Denne øyen er et viktig for skilpaddene. De ansatte arbeider med å samle inn data, og sørge for at det ikke blir store forstyrrelser under klekkingen av skilpadder. ESO arrangerer hvert år strandoppyrking i forkant av klekking, og i år fikk de til et godt samarbeid med lokale innbyggere, MECA og andre. Dette resulterte i at de fikk ryddet store strandområder for søppel.¹³⁰

For ESO er det også viktig å inkludere lokalbefolkningen i sine prosjekter. Dette fordi de anser innbyggerne som nøkkelpersoner i arbeidet med å bevare strendene og forhindre forsøpling fra land. På Masirah har de derfor tatt initiativ til å utarbeide informasjons plaketter om skilpaddene og Masirahs biologiske mangfold. Informasjonen har de utarbeidet i samarbeid med MECA, men ESO har administrert dette og har vært ansvarlige for å sette opp plakettene. I alt har de satt opp 27 plaketter som er plassert på ulike steder rundt øyen.¹³¹

Et av de andre forskningsprosjektene er fokusert på hvaler. Knølhvaler er kjent for å migrere mellom nordlige og sørliggende farvann for å henholdsvis finne mat og forplante seg. Undersøkelsene av den arabiske knølhvalen viser foreløpig at arten ikke migrerer til andre farvann for å forplante seg eller lete etter mat. Knølhvalene som er i kysten utenfor Oman er en isolert populasjon, og DNA-prøver bekrefter at denne populasjonen er spesiell for dette området. Nå er fokuset på fortsatt observasjon av bestanden som teller under 100 dyr. IUCN har rødslitet artet som kritisk truet.¹³²

Det marine miljøet i Oman regnes som svært rikt på biologisk mangfold. Korallrev trekker dykkeentusiaster fra hele verden, og klekkesesongen for skilpaddeegg er en turistmagnet. På så måte er konserveringen av det marine miljøet også en næringsinteresse. Oman satser stort på turisme som en del av den økonomiske utviklingen av landet.

¹³⁰ ESO: Annual Report 2015, News eso.org.om.

¹³¹ ESO: Annual Report 2014, Annual Report 2015.

¹³² ESO: Annual Report 2014, Annual Report 2015, eso.org.om website.

Opplysning og kapasitetsbygging

Organisasjonen har også en egen del av prosjekter som er mer rettet mot økt miljøbevissthet i samfunnet. Dette henger sammen med målsetningen om å øke kunnskapen om miljøproblemer, men også et ønske om å skape mer engasjement og nærheten til naturen i Oman.

Ett av disse prosjektene omhandler opplæring av unge omanere i organisasjonsarbeid. Gjennom ESOs opplæringsprogram får de kunnskap til hvordan en moderne NGO kan drives. De lærer om budsjettering, søknadsskriving, prosjektplanlegging og miljøarbeid. I tillegg lærer de om ulike miljøutfordringer og får reise på internasjonale seminarer for å bygge opp sin kunnskap og kapasitet. Hittil har de hatt 15 unge omanere som har gjennomgått deres opplæringsprogram.¹³³

Et annet prosjekt kalles *Women's environmental Education & Empowerment*. Dette prosjektet tar sikte på å øke kvinners kunnskap om miljøproblemer og gjøre dem i stand til å identifisere lokale miljøproblemer i egne nærområder. Et av målene er ifølge organisasjonen selv «to promote Omani women's participation in the environmental decision-making process».¹³⁴ For å få til dette jobber organisasjonen sammen med *The Omani Women's Association*. Det arrangeres foredrag, møter og de forsøker å dekke alle geografiske områder i Oman.

Ønsket om å påvirke kvinner går igjen i mange av tekstene til ESO. De skriver blant annet at «women and children are seen to be key drivers to societal change».¹³⁵ Derfor jobber de veldig målrettet mot disse gruppene. I 2010, og igjen i 2014, hadde de seminarer på Masirah hvor de engasjerte lokale kvinner. Disse seminarene brukte de på å lære bort hvordan kvinnene kan bruke tradisjonelle håndarbeidsteknikker på bærekraftig materiale. På denne måten ønsket de å gjøre kvinnene i stand til å lage miljøvennlige produkter som de kan selge og markedsføre til turister som kommer på besøk.¹³⁶

ESO ønsker også å påvirke barn og unge. Derfor arrangerer de blant annet *Inter-College Environmental Speaking Competition* i samarbeid med *Emirates Environmental Group*. Denne konkurransen retter seg mot studenter på ulike universiteter og høyskoler i Oman.

¹³³ ESO: Annual Report 2013, Annual Report 2014.

¹³⁴ ESO.org.om : <http://www.eso.org.om/index/list3.php?categoryId=629> lest 24.05.2016.

¹³⁵ ESO: Annual Report 2014, side 35.

¹³⁶ ESO: Annual Report 2014, side 26.

Studentene skal danne lag, og hvert lag skal utvikle taler til et av tre forhåndsbestemte tema. Disse konkurransene har vært arrangert i fire år, og de som vinner går til en regional finale hvor de konkurrerer med andre studenter fra 8 andre land i regionen. Konkurransene har blitt mer og mer populære. I 2015 hadde de i Oman 160 påmeldte studenter fra 28 forskjellige høyskoler og universiteter.¹³⁷ Dette året var det også et av de omanske lagene som gikk av med seieren i den regionale finalen i Dubai.

Studentene blir gjennom prosjektet oppmuntret til å lage egne prosjekter. Målet er å skape et engasjement for miljøvern og en dypere forståelse for utfordringer knyttet til bevaring av biologisk mangfold og klimaproblemer.¹³⁸ Studentene tar dette på alvor, og denne historien ansvarlig illustrerer det godt:

One of the teams decided that they would investigate how local restaurants handled their leftover food. They made a survey, and visited all the local restaurants to learn about their routines. This led to the students finding so many of the restaurants throwing away huge portions of food every night. To handle this problem, the students came up with a plan for how the restaurants could make their meal size so that people will be able to finish it. And a plan for how the restaurants could donate their food instead of throwing it away.¹³⁹

Informanten ønsket å illustrere hvordan en talekonkurranse kan bli så mye mer enn bare velformulerte setninger. Gjennom å aktivt måtte lete etter prosjekter i eget lokalsamfunn ga det studentene motivasjon til å identifisere og løse problemstillinger knyttet til ressursbruk, avfall og andre miljøsaker. Dette er derfor en måte å skape bevissthet i samfunnet.

Utdanning

Når jeg snakket med de ulike personene om prosjektene til organisasjonen og påvirkningsmulighetene var det særlig et perspektiv som gikk igjen: barn og unge. Organisasjonen opplever kvinner og barn som de største pådriverne for endringer i samfunnet. De ønsker derfor å rette et særlig fokus mot barn og unge, for å gi de kunnskap om miljøvern

¹³⁷ ESO: Annual Report 2015, side 9.

¹³⁸ ESO: Annual Report 2015, side 24.

¹³⁹ Intervju 18. Oktober 2015.

og klimautfordringer. For å få til dette gjennomfører de skoleforedrag og lager arrangementer spesielt for barn og unge.

Et av opplæringsprogrammene deres heter Summer-Eco-program. Det er en slags sommerskole om miljøvern og klimautfordringer som er helt gratis. Målgruppen er barn i skolealder, og kurset går over to uker. Kurset fokuserer på å lære barna om naturen, kildesortering og konservering. Det introduseres begreper som «økologisk fotavtrykk», og de ser dette som en god mulighet for direkte påvirkning.

Den offentlige skolen er også et satsningsområde for ESO. Organisasjonen har registrert at miljøvern og klima ikke har hatt en plass i pensumet i grunnskolen. Dette har de ønsket å endre på, og gjennom flere år arbeidet de med å utforme et forslag til hvordan dette kan implementeres i pensumet. I 2014 fikk de etter mye arbeid godkjent forslaget sitt av utdanningsdepartementet, som godtok forslaget i sin helhet. Dette betød i praksis at organisasjonen ga departementet undervisningsmateriale som ble sendt ut til alle skoler i landet.¹⁴⁰ ESO har ikke oversikt over i hvilken grad dette faktisk ble brukt i skolene.

4.6 Internasjonale nettverk

Organisasjonen er med i en rekke internasjonale nettverk. De har bygget seg opp til å bli en velfungerende NGO. De er den eneste organisasjonen i Gulfen som er medlem av International Union for Conservation of Nature (IUCN). I FNs miljøprogram (UNEP) har de i flere år representert alle gulflandene.

ESO deltar på arrangementer rundt om i verden, og har sterke bånd til internasjonale organisasjoner for forskning og miljøvern. I tillegg samarbeider de med bedrifter som bistår med faglig ekspertise i forbindelse med forskning. Deltakelse og samarbeid med internasjonale nettverk har vært en bevisst strategi for organisasjonen. Gjennom nettverkene får de presentert arbeidet sitt, og det bidrar til økt kunnskapsutveksling.

Organisasjonen er blant annet medlem av den internasjonale hvalkommisjonen (IWC). Der presenterte ESO i 2010, sine funn fra forskningen på knølhvaler i Oman. Etter vurderinger av dataene og DNA-prøver, ble det avklart at det dreide seg om en egen underart. IWC ga

¹⁴⁰ Intervju Lamees Daar 2016.

underarten navnet *Arabian Sea Humpback Whale*.¹⁴¹ Dette vitner om at kvaliteten på hvalforskningen holder internasjonal standard. I 2015 registrerte de samarbeid med 27 internasjonale organisasjoner.¹⁴²

4.7 Earth Hour

ESO deltar også i det internasjonale initiativet Earth Hour.¹⁴³ Organisasjonen deltok første gang på dette i 2010, og har med tiden utvidet sitt fokus på dette.¹⁴⁴ Gjennom arbeid med å spre informasjonen har de fått stadig flere bedrifter og offentlige bygninger med på å slå av all unødvendig belysning til denne anledningen. I tillegg har de valgt å gjøre arrangementet mer familievennlig. Tidligere fokuserte de på denne timen på kvelden, og hadde arrangementer i mørket. I 2015 valgte de å gjøre dette til en familiebegivenhet, og la arrangementet til ettermiddagen. På denne måten ønsket de å gjøre arrangementet til en anledning for å spre informasjon om tankene bak Earth Hour, og skape mer bevissthet rundt miljøtiltak privatpersoner kan bidra med. Deretter kunne deltakerne selv ha Earth Hour hjemme.

I 2015 valgte de også å gjennomføre en spørreundersøkelse på ulike universiteter og høyskoler før og etter arrangementet og informasjonskampanjen. De har ikke lagt frem noen resultater fra denne undersøkelsen. Mars 2016 var det igjen tid for Earth Hour. På grunn av påskehøytiden ble dette internasjonalt lagt til siste lørdag før påske. Arbeidet med dette arrangementet var noe som opptok mye av tiden til de ansatte mens jeg var tilstede. Det ble jobbet for å tiltrekke flere sponsorer, spre informasjon om arrangementet, og få alt det praktiske på plass.

Jeg fikk delta på det siste møtet før arrangementet, og dette ga meg et innblikk i hvordan dynamikken er i organisasjonen. Et tema som ble diskutert var innholdet i gaveposene som skulle deles ut på arrangementet. Det var på forhånd bestemt at disse skulle inneholde en sparepære, et telys og en informasjonsbrosjyre. På møtet ble det diskutert om dette ble litt knapt. Ulike forslag til «fyll» ble diskutert, og flere var svært engasjerte i dette. En foreslo derfor å legge to telys, med noe annet, i en liten gavepose oppi gaveposen. En annen pekte på at dette ble mer jobb, og økte utgifter. Etter å ha diskutert dette en stund, valgte

¹⁴¹ESO: Progress Report January 2010 – December 2011.

¹⁴²ESO: Annual Report 2015

¹⁴³Earth Hour er et internasjonalt initiativ av WWF som ble startet i 2007. Tanken er å sette fokus på klimaendringer, og dette markeres av en symbolsk time hvor lysene slås av. <https://www.earthhour.org/about-us>

¹⁴⁴ESO: Progress Report January 2010 – December 2011.

programdirektøren, å stille det betimelige spørsmålet om ikke dette var å skape mer avfall. De fleste så seg enige i det, og de bestemte seg for å følge opprinnelig plan.

En viktig bekymring under møtet var værmeldingen. Det var meldt kraftig regnvær, og arrangementet skulle være ute. Dersom det kom flere hundre gjester, ville det bli vanskelig å finne husrom til alle. Flere ulike løsninger ble lagt frem. Noen foreslo gymsaler på skoler i nærheten, andre diskuterte hvilke hoteller det kunne være mulig å låne lokaler fra. Det ble lagt strategier for hvordan de skulle gå frem for å få ut informasjonen, og det ble satt et endelig tidspunkt for når en slik beslutning eventuelt måtte tas.

Dynamikken på møtet ga meg inntrykk av at alle de ansatte føler seg som viktige bidragsyttere. Alle deltok på lik linje, og det var ikke en «streng» møtekultur. Alle behandlet hverandre med respekt, men engasjementet førte til at det ofte ble en del samtaler og diskusjoner som foregikk samtidig. Likevel virket det som om møtet fungerte bra på denne måten. Alle deltok med sine synspunkter, og de virket oppriktig interessert i å finne frem til best mulig løsning. Dersom diskusjonene ble for uoversiktlige, eller trakk for langt ut, ville lederen skjære gjennom med et spørsmål som fikk samtalen i riktig retning.

Organisasjonen fikk låne lokaler fra Muscat Hills Gulf Club, og på gresset utenfor klubblokalene ble det satt opp et stort telt som lokale for arrangementet. Dette huset en scene hvor ulike lokale artister kom for å opptre. Bord og stoler var plassert ut, og i midten var det bord for barn. På disse bordene var det lagt opp til kreative aktiviteter, som lek med plastelina. Barna ble oppmuntret til å lage ulike dyr med dette, og frivillige var tilstede for å gi informasjon om de ulike dyreartene. På andre bord var det fargelegging av ulike truede dyrearter som finnes i Oman. Også ved denne stasjonen var det frivillige som fortalte om dyrene og hvorfor de var truet.

I hvert hjørne av lokalet var det satt opp hvite tavler, såkalte «message boards». Her kunne deltakerne skrive oppfordringer og tanker om å stoppe klimaendringer. Det ble også gjort. Kommentarer som «save the planet», «stop pollution, stop climate change» og «i love the Sultanate of Oman, take care of it», fylte etter hvert opp disse plakatene.

Utenfor det store teltet var det mange ulike aktiviteter. På den ene siden var det matservering. ESO delte ut vann, og et bakeri solgte bakervarer og muffins med dekoreringssett. Barna

kunne da dekorere disse muffinsene i forskjellige Earth Hour-tema. Det var også i dette område det ble delt ut gaveposer til alle gjestene.

På den andre siden av teltet hadde de sekkeløp hvor deltakerne skulle konkurrere om å bli førstemann til å slå av en fiktiv lyspære. En annen stasjon hadde ulike baljer med badeender. I den ene var det et «oljesøl» og barnas oppgave var å fiske ut badeender, vaske disse og returnere de i baljen med rent vann. En stasjon baserte seg på å sette sammen puslespill som illustrerer energikretsløp, og en handlet om å sortere avfall i riktige bokser. Det var også ulike kunnskapsspill. I tillegg hadde organisasjonen invitert et firma som jobber med avfallshåndtering. De håndterte avfallet fra arrangementet, og samlet inn elektrisk avfall som alle inviterte ble oppfordret til å ta med seg. Organisasjonen engasjerte også lokale speidertropper for gutter og jenter, for å hjelpe med å ivareta sikkerheten og gjennomføring av lekene. I tillegg var det en rekke frivillige som stilte opp. Administrerende direktør for ESO, Lamees Daar holdt appell.

Det er delte meninger i organisasjonen om den reelle effekten av selve Earth Hour-initiativet, men etter god respons fra næringslivet, myndighetene og privatpersoner har organisasjonen vurdert det som nyttig å delta. Den økte oppmerksomheten rundt arrangementet har ført til at en rekke bedrifter i Oman lager egne markeringer. I 2015 resulterte Earth Hour-timen med et redusert energiforbruk på 136.604 KW i Oman, det var dobbelt så mye som året før. På grunn av dette anser ESO initiativet som nyttig. Ved å aktivt engasjere de besøkende i aktiviteter mener de at læringsutbytte blir større. Samtidig får deltakerne tilknytning til klimaendringer som et globalt problem, og ettersom «hele verden» deltar på Earth Hour er deres engasjement en del av et større.

4.8 Oppsummering

ESOs arbeid er mangfoldig. De har gjennomført en lang rekke prosjekter, og har bidratt til økt oppmerksomhet rundt en rekke saker. Det ville vært alt for omfattende å gå i detalj her. Gjennom ti år har de utviklet seg fra å være en liten gruppe frivillige, til å nå være en profesjonell organisasjon med over 1000 individuelle medlemmer. Medlemmene er både omanere (55%) og utlendinger.

Administrasjonsrapportene, årsrapportene, strategidokumentet og andre dokumenter som er publisert på deres internettsider, vitner om en organisasjon som har utviklet seg stort. Det er

tydelig organisasjonen er blitt mer bevisst på hvordan de presenterer seg selv. Den første administrasjonsrapporten ble åpnet med et sitat fra Hadithene.¹⁴⁵ Nå er referanser til religion ikke å finne i deres publikasjoner. Årsrapportene er nå prydet med naturbilder av høy kvalitet, og informasjonen en langt mer strukturert og konsis. Likevel er organisasjonen langt mer enn hva årsrapportene og hjemmesidene presenterer. Det neste kapittelet vil ta for seg dette.

¹⁴⁵ Hadithene er fortellinger om profeten Muhammad og hans liv. <https://snl.no/hadith> Lest 25.05.2016

5 Organisasjonsarbeid i Oman

Gjennom mitt besøk i ESO fikk jeg mulighet til å snakke med flere av de ansatte, både i formelle og uformelle samtaler. I dette kapitlet vil jeg gå videre ut fra utgangspunktstillingen «Hvordan jobber ESO for miljøvern og begrense klimaendringer». Sentrale spørsmål er hvordan den enkelte ble involvert i ESO, hva motiverer arbeidet, og hvordan har arbeidet i organisasjonen påvirket deres liv, tanker og følelser? Sist vil jeg se på om, og i så fall hvordan, de ansatte, styret og en frivillig opplever at organisasjonen oppnår det den vil – å påvirke samfunnet?

En av de som har jobbet i organisasjonen lenge heter Esraa. Hun er en ung kvinne på 28 år, og startet i jobben 9 måneder etter hun ble uteksaminert fra universitetet. Hennes utdanning er innenfor fiskeri- og maritimefag. Da hun var nyutdannet ønsket hun seg hvilken som helst jobb. Hun så annonsen til ESO ved en tilfeldighet og bestemte seg for å søke. Esraa hadde ikke direkte kjennskap til organisasjonen før hun søkte, og fortalte at hun ikke visste mye om prosjektene. I ettertid har hun funnet ut at hun faktisk har deltatt på et av deres arrangementer tidligere. Dette arrangementet var imidlertid i samarbeid med firmaet 5Oceans, og hun trodde det var i regi av dette firmaet. Etter hun startet i jobben fant hun bilder av seg selv hos organisasjonen, og skjønnte utfra det at det hadde vært et samarbeid. Denne erfaringen har hun tatt med seg, og ønsker at alle fremtidige frivillige skal ha god kunnskap til organisasjonen. Nå jobber hun i forskningsavdelingen i ESO. Stillingen innebærer at hun tilrettelegger for forskningsprosjekter, og har ansvar for å følge opp søknader om tillatelser til ulike prosjekter.¹⁴⁶

En av ESOs nyere ansatte er en ung kvinne på 24 år som heter Fathima. Hun har vokst opp i FAE, men familien hennes er opprinnelig fra Oman. Når hun begynte å studere valgte hun å følge sin interesse for biologi. Det førte til at hun gjennomførte en bachelor i *Environmental Health Management*, og etter endt utdanning begynte hun å jobbe i organisasjonen *Emirates Environment Group* (EEG) i FAE. EEG er ifølge egne sider en NGO som jobber for å øke bevissthet rundt miljøvern i FAE.¹⁴⁷ Selv om målsettingene mellom EEG og ESO kan virke like, velger EEG å jobbe hovedsakelig med resirkulering av avfall. Fathima ønsket

¹⁴⁶ Intervju Esraa.

¹⁴⁷ About EEG <http://www.eeg-uae.org/> Lest 25.05.2016.

hovedsakelig å jobbe med saker knyttet til dyrevern, og etter hun fant informasjon om ESO ønsket hun veldig gjerne å jobbe i organisasjonen. Da det ble en ledig stilling søkte hun ganske umiddelbart på denne, og nå jobber hun med ansvar for medlemmene i ESO. Dette innebærer å holde kontakt med medlemmene, medlemsregistre, og aktiv rekruttering gjennom skoleforedrag og lignende. Å bytte jobb innebar at Fathima måtte flytte bort fra sin familie, og bosette seg sammen med sin eldre bror (som jobber) i Oman.¹⁴⁸

ESO har hovedsakelig ansatte som er omanere. De har også tre utenlandske arbeidere i organisasjonen. En av disse heter Tanvi. Hun har tatt utdannelsen sin i Pakistan, og har flere års arbeidserfaring. Hun startet i august 2015. Tidligere har hver avdeling ført regnskap for sin virksomhet. For eksempel har avdelingen for forskning og konservering selv håndtert regnskapet til egne prosjekter. Organisasjonen så et behov for å gjøre dette arbeidet mer sammenhengende, og ansatte derfor en regnskapsfører. Tanvi beskriver jobben som lite krevende. Hun føler hun har god tid til å gjøre sine oppgaver, og har jobbet med å rydde opp i regnskapet flere år tilbake i tid. Hun flyttet til Oman fordi hennes mann jobbet i landet, og hun ønsket seg en jobb som ikke var for krevende ettersom hun nå har mer ansvar hjemme. Hun har tidligere ikke vært interessert eller opptatt av spørsmål som er knyttet til miljø og klima.¹⁴⁹

Den frivillige jeg intervjuet, beskriver også at møtet med ESO var ganske tilfeldig. Hun kom til Oman for to år siden. Hun er utdannet i India, og ettersom hun der hadde en god jobb valgte hun å bo i India etter mannen hennes flyttet til Oman for å jobbe. Når hun omsider valgte å flytte sammen med mannen, opplevde hun at omaniseringspolitikken har gjort det vanskelig for henne å få jobb. Selv om hun har utdanning og flere års arbeidserfaring, er hun ikke attraktiv på arbeidsmarkedet i Oman. Dette har ført til frustrasjon og kjedsomhet, og det var i stor grad dette som motiverte henne til å gjøre frivilligarbeid. Da hun først fikk ideen om å være frivillig, var det ikke så viktig hva slags arbeid eller tema det dreide seg om. Hun kom tilfeldigvis over ESO, og har siden da jobbet frivillig så mye hun kan.¹⁵⁰ Hun har hjulpet organisasjonen med mange ulike oppgaver, og de har gitt uttrykk for at de setter pris på hennes innsats. Under arrangementet Earth Hour beskrev også flere frivillige at de gjorde dette for å ha noe nyttig å fylle dagene med.

¹⁴⁸ Intervju Fathima.

¹⁴⁹ Intervju Tanvi.

¹⁵⁰ Intervju med frivillig.

Når det kommer til arbeidssted har de fleste endt opp i organisasjonen ved en tilfeldighet. En fortalte meg at han søkte på en rekke jobber, samtidig som han søkte på denne. En annen fortalte at hun hadde jobbet i ulike hotelladministrasjoner, og at hun søkte på denne jobben fordi den virket forskjellig fra det hun hadde gjort tidligere.¹⁵¹ Likevel viser eksempelet med Fathima at noen hadde spesifikk interesse av å jobbe i ESO. Fellesnevneren er at de fleste som jobber i organisasjonen er spesialiserte innen sitt felt, og derfor søkte de på de stillingene som var utlyst. I ettertid har de funnet gode grunner til å jobbe i en NGO, kontra private eller offentlige institusjoner.

5.1 Utvikling av indre motivasjon og verdier

De involverte beskriver ulik grad av engasjement og bevissthet rundt miljø før de begynte i organisasjonen. Alle mener at arbeidet i organisasjonen har gjort dem mer bevisst, og de føler et ansvar for å endre egne vaner.

Ahmed var den første ansatte i organisasjonen. Etter han begynte i jobben for ESO har det påvirket hans levesett på flere måter. Nå sparer han aktivt vann og elektrisitet, noe som er en kontrast til det livet han levde før i Syria. Der, mener han, var det ikke like god tilgang på elektrisitet som i Oman. Likevel var det ikke bevissthet rundt å spare på ressursene, selv om det var en viss knapphet. I de tilfeller der man valgte å spare, var det i så fall på grunn av penger. I Oman er det langt rimeligere å bruke strøm og vann, dermed er det enda lettere å sløse. På tross av dette var det i Oman, og etter han startet i ESO, Ahmed opplevde økt bevissthet rundt eget forbruk.¹⁵²

Dana er en 36 år gammel kvinne, som var ansatt i ESO i forbindelse med arrangementet Earth Hour. Hun ga uttrykk for at det å redusere forbruket var noe hun personlig var svært opptatt av. Hun mente at dette kom fra gode verdier hun lærte som barn, og det var noe hun ønsket å bringe videre til sine egne barn.

¹⁵¹ Intervju Rahaf.

¹⁵² Intervju Ahmed.

With my kids it is always a rule that any room you are not using, you switch off the lights, you switch off the AC. With water, when you're showering and when you're shampooing your hair, you turn of the water, you close the tap. It's a day to day thing. Even with my domestic help. I am always telling her that you have to be careful, if you don't need to use so many dishes, then just reduce it. 'Cause then it means more water, more soap. And this is not only about the money side of it, it is also the conservation side of it.¹⁵³

For henne var dette et tema som ofte gikk igjen hjemme, og som vist i sitatet ønsker hun å implementere dette i alle ledd. Hun ser på seg selv som en sterk pådriver, og dette er også noe hun diskuterer med mannen sin. Noen ganger ville barna beklage seg til henne hvis de glemte å slå av lys eller vann, og da ville hun si til dem at det ikke var for hennes del de skulle gjøre dette. Dette var et ansvar som alle har, å ikke kaste bort verdifulle ressurser når det er så enkelt å gjøre litt for å endre på det. Dana begrunnet dette med at det hang sammen med den indre følelsen av å bidra litt til en positiv endring.¹⁵⁴

Tanvi fortalte at hun aldri engasjerte seg i miljø saker tidligere. Nå har hun også fått et mer bevisst forbruk hjemme, og forsøker å spare vann og energi når hun kan. Hun er også mer forsiktig med avfall, og prøver å redusere sitt forbruk av plast. Hun har også lært mye om miljøvern etter hun begynte i jobben. En del av arbeidet går ut på å delta på personalmøter. Hver måned oppdateres alle i personalet på prosjekter og fremgangen i disse. Gjennom dette har hun lært mye om temaet. Personlig synes hun prosjektene som fokuserer på kvinner og likestilling, er det som engasjerer henne mest.¹⁵⁵

Esraa forteller også om hvordan hennes privatliv har blitt påvirket av arbeidet i organisasjonen. Selv om det første hun tenkte på innenfor dette var hvor mye hennes personlige betraktninger på frihet var forandret. Gjennom arbeidet er hun nødt til å reise på ulike konferanser, og til Masirah for å bistå de ansatte der. Tradisjonelt ville denne type reise kreve anstand av et mannlig medlem fra hennes egen familie. Det har imidlertid ikke vært mulig å ha et familiemedlem med på alle reisene. Derfor har hun i de fleste tilfellene reist alene. Dette trekker hun frem som svært lærerikt, og hun ser ikke noe problem med denne selvstendigheten. De eldre brødrene hennes synes ikke det er bra, men hun har full støtte fra

¹⁵³ Intervju Dana 2016.

¹⁵⁴ Intervju Dana 2016.

¹⁵⁵ Intervju Tanvi 2016.

sin far. I tillegg til dette forsøker hun å påvirke familiemedlemmene til å ta bedre vare på miljøet. Hun er blitt bevisst egen påvirkningskraft, men hun beskriver det som vanskelig å påvirke eldre familiemedlemmer. Hun føler at hun likevel har god påvirkningskraft på sine yngre søsken, og hun tar de ofte med på ESOs familiearrangementer. Som ugift håper Esraa en dag å finne en partner å gifte seg med, det er imidlertid blitt viktigere for henne nå å finne en som også bryr seg om miljøvern og som respekterer hennes selvstendighet i forhold til reising med jobben og venner.¹⁵⁶

Som disse forskjellige eksemplene viser utvikles personlige verdier i tråd med prosjektene som ESO jobber med. Alle beskriver at miljøbevisstheten har økt, og at dette følger dem i privatlivet. På noen måter kan det å spare strøm og vann virke banalt, men for et land som forbruker store mengder fossilt brennstoff for å produsere elektrisitet og vann må dette ses på som rasjonelt. Det er også et poeng at det ikke finnes mange andre alternativer enn å kutte forbruk for å være «miljøvennlig» i Oman. Mange kjøper allerede maten sin lokalt, og det finnes få ordninger for å sortere avfall, eller velge miljøvennlige produkter. Samtidig viser dette at forståelse av forbruk i stor grad knytter seg til vann og elektrisitet. I noen tilfeller avfall. Andre typer forbruk som knytter seg til materielle ting som klær, biler og utstyr ble ikke nevnt.

At verdiene endres gjennom arbeidet i organisasjonen kan ses på som utvikling av en felles identitet. Dette kan være en del av grunnlaget for dannelsen av en felles politisk ideologi. I følge Doyle & McEacherens typologi for «grønne» NGOer er politisk ideologi en av de viktigste skillelinjene mellom ulike NGOer. Det finnes en rekke retninger innenfor «grønntenkning», og noen betegnes som økofeminisme og dyp økologi.¹⁵⁷ Rucht påpeker at gjennom å bidra til økt bevissthet rundt eget forbruk, kan dette bidra til at flere i befolkningen endrer sin livsstil. Når de ansatte i organisasjonen endrer levesett, påvirker dette menneskene i deres nærhet. Dersom denne effekten brer om seg, vil det etter hvert kunne påvirke mange mennesker.¹⁵⁸

¹⁵⁶ Intervju med Esraa 2016.

¹⁵⁷ Doyle og McEacheren, *Environment and Politics*, side 89.

¹⁵⁸ Rucht, Dieter «The impact of Environmental Movements in Western Societies».

ESO har ikke en tydelig uttalt ideologisk forankring. ESOs vedtekter gir et grunnlag for svært vide arbeidsområder.¹⁵⁹ Som administrerende direktør i ESO Lamees Daar sier: «We are not trehuggers, we don't want to be that, and we should not be that». Med det mener hun å illustrere at organisasjonen ikke er det samme som det mange forbinder med europeiske miljøorganisasjoner. Det er heller ikke det de ønsker å være. Dette henger sammen med de politiske omstendighetene de befinner seg i. Ettersom det ikke er lov med flere miljøorganisasjoner, ble ESO grunnlagt for å dekke over flere ulike problemstillinger knyttet til miljø og klima. De ønsker også å opprettholde sin «upolitiske» profil. Likevel har prioriteringene til styret, og stadig flere prosjekter som går over flere år, ført til at organisasjonen bærer preg av verdier knyttet til konservering.

Arbeidsmiljøet

Følelsen av at arbeidet er viktig, riktig og nyttig legger mye av grunnlaget for motivasjonen. En av de ansatte, Rahaf, har jobbet for organisasjonen i 2 år. Hun er ugift, og en ivrig sportsdykker. Tidligere har hun arbeidet i ulike private firmaer. Rahaf mener at det er stor forskjell på hennes tidligere arbeid og det arbeidet hun gjør nå. «After working in a corporate setting I know how stressfull it is. You have that feeling you're just a number in a company. But here you feel like you're giving something back».¹⁶⁰ I følge Rahaf er denne følelsen svært viktig for hennes motivasjon. Hun jobber med å finne sponsorinntekter til organisasjonen. Derfor har hun også god oversikt over hvor mye midler organisasjonen får inn. I begynnelsen var dette noe som bekymret henne veldig. Nå beskriver hun en helt annen holdning til problemstillingen.

I am really happy with this (job), and I am feeling satisfied within. So I say to myself, if this it what it takes, then so be it. Then it is all worth it, no matter what the return is. I am never going back to corporate, no matter what is the offer.¹⁶¹

Hun beskriver en arbeidssituasjon der hun føler at det hun gjør er nyttig. Alle inntekter, små eller store, er betydningsfulle for organisasjonens arbeid. Dette gir en følelse av å være viktig, og ikke en i mengden. Rahaf forteller at noe av det som bidrar til at hun føler seg så viktig er

¹⁵⁹ ESO: The constitution

¹⁶⁰ Intervju Rahaf

¹⁶¹ Intervju Rahaf

arbeidsmiljøet. «First of all, it's the atmosphere in the office. We are all like a family and we help each other».¹⁶²

Arbeidsmiljøet i ESO kan beskrives som godt. Når jeg var tilstede oppfattet jeg stemningen som god og tempoet virket rolig. Kontorlokalene er organisert med en veksling mellom avgrensede kontorer og et delvis åpent kontorlandskap. De som har kontor deler som regel dette med en annen person, og det er forsøkt å holde ulike avdelinger samlet. De har også et større konferanserom. Dette bruker de til personalmøter, styremøter og lunsjpauser.

De ansatte på kontoret har en tradisjon for felles lunsjpauser. Rundt klokken 12 hver dag begynner samtaleene rundt dagens lunsj. Den som er mest sulten tar som regel initiativ, og finner frem til en meny fra en boks hvor de har samlet sammen menyer fra ulike restauranter. Når lunsjen ankommer, enten med bud eller blir hentet, samles de ansatte på det store møterommet. Noen henter tallerkener og bestikk, og deretter spiser de sammen. Selv om hver enkelt har lagt inn bestilling på det de vil ha, deles det ofte på maten. Lunsjen virker samlende, og samtaleene dreier seg om store og små hverdagslige ting. Etter måltidet ryddes det opp, og alt avfall sorteres nøye. Plastbokser vaskes og legges til resirkulering, det samme med alt annet avfall som kan resirkuleres. Som regel blir maten levert også med bestikk. Ettersom de ansatte ikke ønsker å bidra til mer avfall enn nødvendig, bruker de konsekvent vanlig bestikk. Dette har resultert i at boksen med menyer også inneholder en rekke pakker med engangsbestikk.

En annen som også trakk inn den familiære følelsen var Ahmed. Han har jobbet i organisasjonen lenge. Gjennom ti år har Ahmed utført en rekke forskjellige oppgaver i organisasjonen. Han kjenner den bedre enn de fleste andre, og som en av de «eldre» i administrasjonen tar han på seg rollen som mentor. Dersom man tilbringer en dag i kontorene kan man observere han i en rekke ulike situasjoner. Ahmed er en av de første som ankommer kontoret. Han setter seg ved pulten, går gjennom eposter og dagens oppgaver, før han går inn på pauserommet. Der finner han fram en liten blå primus og lager en rykende fersk tyrkisk kaffe. Senere er han kanskje i et møte, før han skifter ett lysrør i taket. Innimellom alle

¹⁶² Intervju med Jenan

oppgavene mottar han en telefon eller ti. Noen har problemer med en bil, andre har utstyr som er ødelagt. Ahmed stiller alltid opp. I tillegg til dette bistår han de andre på kontoret i deres arbeid. Han holder oversikten over det meste som skjer, og tilbyr en hjelpende hånd eller assistanse der det trengs. Ahmed beskriver forholdet sitt til organisasjonen som det samme han har til sin egen datter og familie. Organisasjonen og datteren hans er like gamle, og som han selv forteller:

When I came to Oman, my daughter was 3 months old. This was in april 2004. So my daughter and ESO is the same age. I am taking care of ESO the same way I do for my daughter, [...], A lot of employees came, and they left. But I am still here. I feel like I am responsible for it (the organisation), so I will continue to take care of it if they pay me or not.¹⁶³

Dette viser hvor sterk tilknytning Ahmed føler til ESO.

Fathima beskriver også ESO som en familie. Hun var motivert for å jobbe med miljøvern før hun begynte i ESO. På fritiden liker hun å gå turer i fjellet, og hun har en spesiell forkjærlighet for skilpadder. Det som motiverer henne nå er tanken på at jobben hun gjør kan endre på noe i samfunnet. Hun ønsker at andre også skal se gleden i et rikt dyreliv, og det motiverer henne når hun føler at de oppnår dette. Gjennom skoleforedrag og kontakt med medlemmer opplever hun å få bekreftelse på at arbeidet er nyttig.¹⁶⁴

Fremtiden

Dana ønsket derimot å jobbe i ESO for å prøve noe nytt. Hennes fartstid i organisasjonen er svært kort, og hennes hovedmotivasjon for å investere tiden sin i en miljøorganisasjon var å få ny erfaring og gjøre noe «bra» for miljøet. Hun beskriver følgende:

I think that satisfaction that I get, that I am doing something for the environment. I am doing something for the community. I feel like we have a beautiful country, and we got beautiful beaches, but they are not taken care off.¹⁶⁵

¹⁶³ Intervju Ahmed 2016.

¹⁶⁴ Intervju Fathima 2016.

¹⁶⁵ Intervju Dana 2016.

Denne følelsen av tilfredsstillelse av å gjøre “noe” driver henne i arbeidet. Motivasjonen var imidlertid på plass før hun begynte i stillingen hos ESO. For Dana var denne motivasjonen tilknyttet tanker om fremtiden. Det er viktig å gjøre noe nå, for at fremtidige generasjoner skal kunne erfare den samme naturen som henne selv.

I følge Esraa var dette også en viktig motivasjon. Hun beskriver at forholdet til ordet «miljø» og hva hun tenker om det, har endret seg veldig fra hun startet i ESO og til nå.

After I joined ESO the word environment advanced. Before I started ESO, I thought of a clean environment. Now I think about a sustainable environment. I want my kids to be able to see the nature I see. I hope what I do here (in ESO), can help make that happen.¹⁶⁶

Arbeidet i ESO har påvirket de ansatte på ulike måter. Alle opplever at arbeidet i organisasjonen gjør dem mer bevisste på egne handlinger og hvordan de påvirker miljøet. For de som har jobbet i organisasjonen lenge har det utviklet seg en sterk tilknytning til arbeidets målsetting. Deres engasjement for miljøvern har blitt dypere, i takt med kunnskapsnivået.

5.2 Resultater fra arbeidet

ESO har som hovedmålsetning å spre bevissthet om miljø og klimaendringer. Utenom dette har de en rekke delmål, og arbeidet deres er svært variert. Når temaet rundt hva de oppnår har kommet opp i intervjuene, er det svart varierende hvordan de intervjuede har valgt å tolke og besvare dette. Noen av de intervjuede har vært svært vage, og mange er svært kritiske til hva de mener er resultater organisasjonen kan vise til. Andre har valgt å svare kort og konsist ja, samtidig som de ikke utdyper hva dette innebærer. Dette kan også henge sammen med det faktum at dette er vanskelig å måle, og det kan virke som om de som har jobbet lengst i organisasjonen er mest kritiske til egne resultater. Samtidig er også forholdet til myndighetene svært skjørt, og dette spiller også inn på hvordan ESO kan legge frem egne resultater.

Små endringer

En av de første kampanjene ESO lanserte, «anti plastic-bag-campaign», ble også omtalt i det foregående kapittelet. Selv om organisasjonen i dag ikke fremhever denne kampanjen, var det

¹⁶⁶ Intervju Esraa 2016.

en viktig start for organisasjonen. Alle de jeg snakket med beskrev dette som et miljøtiltak de fokuserer på.

Fathima beskriver at hun aldri lengre bruker plastposer. «Yes, I stoped completly to use plastic bags. If I forgot to bring my own bag, I will rather carry my stuff in my hands out from the shop». I tillegg til dette har hun alltid med seg en egen vannflaske. Denne bruker hun på jobb og hjemme, og fyller den alltid opp før hun går ut.¹⁶⁷ «I am careful, and i don't use any plastic bags.» sier Esraa. Hun tar heller med seg eget handlenett, eller velger å bære varene selv. I bilen oppbevarer hun alltid et handlenett eller to, på den måten blir dette et tiltak som krever veldig lite innsats for å gjennomføre.¹⁶⁸

Dette kan forstås på flere måter. På den ene siden er det ikke til å komme unna at å redusere forbruket av plastposer vil være positivt for miljøet. På den andre siden kan det virke som et veldig lite bidrag i den store sammenhengen. Den tyske forskeren Dieter Rucht sier at miljøproblemer ofte er så store at alle enkeltpersoner føler at de kommer for kort. De som jobber i miljøorganisasjoner har ofte god kunnskap om problemene, og dermed også kunnskap om hva som må til for å gjøre betydelige forbedringer.¹⁶⁹ Likevel klarer de å motivere en indre motivasjon til å bidra med det de kan, lite eller stort, for da gjør de som personer i hvert fall ikke problemet større, selv om de alene ikke kan løse det. Å klare å motivere frem en slik tankegang kan være veldig viktig for å endre samfunnet til å bli mer miljøvennlig. Det er dermed også svært vanskelig. Samtidig peker dette på et annet aspekt, hvem har ansvaret for å motivere frem miljøvennlige tiltak?

ESO har absolutt tatt på seg ansvaret for å forsøke å få til dette. Likevel ser også de et behov for statlige initiativer. Leila ga uttrykk for at dette er en kilde til frustrasjon, og uttrykte: «There is definitely a need for governmental initiatives to motivate people to change. We cannot implement rules or fees that make wasteful behaviour stop. That is for the government».¹⁷⁰ Hun mener at behovet for mer involvering fra myndighetene behøves for å skape større endringer. Dette fordi ESO ikke har muligheter til å gi økonomiske eller

¹⁶⁷ Intervju Fathima 2016.

¹⁶⁸ Intervju Esraa 2016.

¹⁶⁹ Rucht, Dieter, «The impact of Environmental Movements in Western Societies» i *How Social Movements Matter*, redigert av Giugno Marco, McAdam Doug, og Tilly Charles. Univeristy of Minnesota Press, 1999.

¹⁷⁰ Intervju Leila.

praktiske insentiver for å skape endring i befolkningen. Dersom myndighetene gjorde det vanskeligere å velge dårlige løsninger ville det blitt færre som gjorde det. På samme måte må myndighetene legge til rette for at det blir enkelt å velge miljøvennlig.

Et tydelig bevis på at de har skapt seg en vei inn i den offentlige bevisstheten, kommer fram i en artikkel fra januar 2016 i *Times of Oman*. Det var kommet opp et forslag om at myndighetene burde innføre en plastposeavgift. Dette ble foreslått som en måte for å øke inntektene til staten, samtidig som det ville motivere til redusert bruk av plastposer. I artikkelen har journalisten intervjuet en rekke personer. Det er blant annet hentet inn meninger fra butikkleidere, omanere og innvandrere. I tillegg kontaktet avisen også ESO for å høre deres mening om dette forslaget.¹⁷¹ Dette viser at organisasjonen har opparbeidet seg et navn og rykte, som gjør at de kontaktes for å kommentere på relevante saker.

Påvirkning og funksjon

De ansatte beskrev organisasjonens påvirkning på bedrifter og myndigheter som økende. Deres publikasjoner, forskning og mange arrangementer har gitt ESO troverdighet. Likevel opplever de ulike grader av påvirkningskraft.

Fathima svarte på dette kort og konsist. «Yes, i think we do make an impact». Dette begrunnet hun med at de absolutt bidro til å øke bevisstheten rundt miljøproblemer. Gjennom jobben sin har hun flere ganger holdt foredrag på ulike skoler, høyskoler og universitet for å informere om ESOs arbeid. Hun opplever det som svært positivt, og i samtaler med elever og studenter i etterkant av foredragene får hun tilbakemeldinger på at informasjonen var lærerik og interessant. Hun mener at dette arbeidet påvirker mange unge mennesker, og at det er svært viktig for at flere skal velge mer miljøvennlig.¹⁷²

Både Ahmed og Leila mener det motsatte. «In the sense of our aim, spreading awareness, not that much», sier Ahmed.¹⁷³ Han mener at det ennå er langt igjen før organisasjonen er på det nivået han ønsker. Likevel er det forståelig, mener han, ettersom de kun har eksistert i ti år. Holdningsendringer tar lang tid. Leila mener også at de ikke har oppnådd det de ønsket.

¹⁷¹ Times of Oman *Plastic bag tax to help government revenues*
<http://timesofoman.com/article/75952/Oman/Environment/'Plastic-bag-tax'-to-help-Oman-government-boost-its-revenues-as-well-as-serve-the-cause-of-environme> Lest 23.05.2016

¹⁷² Intervju Fathima 2016.

¹⁷³ Intervju Ahmed 2016.

«Honestly, we did not manage to create the level of awareness that we hope for».¹⁷⁴ Hun har også forståelse for at endringer tar lang tid. Begge mener at organisasjonen nå må fokusere mer på å spre informasjon, og sette inn flere tiltak for å nå målet sitt. «Now we are realizing that we need to perform in a different way, and we need specialists».¹⁷⁵

De ansatte i organisasjonen mener at de har oppnådd mye innenfor forskningsprosjektene. De synes organisasjonen har utviklet seg i riktig retning, og de jobber for gradvis forbedring av miljøbevisstheten. Fathima, som kun har jobbet i organisasjonen i et halvt år, er langt mer optimistisk rundt resultatene enn både Ahmed og Leila. De har jobbet i organisasjonen i mange år.

Som den eneste miljøorganisasjonen i Oman føler ESO, at de har et stort ansvar. Ahmed mener det er både positive og negative sider ved dette. Det ene er konkurranseaspektet.

Now we can say that ESO is one of the biggest and most successful NGOs in Oman. And that is due to we have a high level of professionalism. And you cannot deny that we are the only environment organization. So we have no competition.¹⁷⁶

Uten konkurranse har organisasjonen hatt monopol på miljøarbeid. Det betyr at sponsorene ikke har hatt noen andre reelle alternativer, for å fremstå som miljøengasjerte. Det har kun vært ESO. En negativ side er at mange mener de ikke gjør nok. Når innbyggere legger merke til miljøproblemer eller mener noe bør ha mer fokus, klager de til ESO: «Where are you, why are you not doing enough?».¹⁷⁷ Organisasjonen opplever at det stort sett bare er i Muskat at lokalbefolkningen har noe forhold til organisasjonen, men også her er det begrenset. De er svært usikre på om innbyggerne i andre deler av landet faktisk er klar over at de eksisterer.¹⁷⁸ For Ahmed illustrerer de mange klagen, at det er få som har kjennskap til hvordan en NGO fungerer. De møter lite forståelse for at oppgavene må begrenses utfra ressursene de har tilgjengelig.¹⁷⁹ Lamees sa det slik, «And the problem is, we cannot just say to them “That’s an important issue, why don’t you start an organization that can work with it”, because there are

¹⁷⁴ Intervju Leila 2016.

¹⁷⁵ Intervju Ahmed 2016.

¹⁷⁶ Intervju Ahmed 2016.

¹⁷⁷ Intervju Ahmed 2016.

¹⁷⁸ Intervju Lamees Daar 2016.

¹⁷⁹ Intervju Ahmed 2016.

no alternatives. We are the only one».¹⁸⁰ De håper begge at dette vil endre seg. Oman har mange saker som fortjener oppmerksomhet, og ESO ser ingen negative sider ved å åpne for flere organisasjoner.

Gjennom kontakten med ESO har det blitt meg bekjent at det finnes en gruppe som kaller seg «Clean up Oman». Denne gruppen er ikke en NGO, og kan derfor ikke motta økonomisk støtte. De engasjerer seg også i miljø, men fokuserer i all hovedsak på opprydning av strender, wadier og ulike landområder. Dette arbeidet er basert på frivillighet, og gruppen mottar bare støtte gjennom in-kind-sponsorer. Ettersom de ikke er en registrert NGO er ikke arbeidet deres like regulert av myndighetene. De må likevel innhente tillatelser til opprydningsaksjonene.

I følge Doyle og Simpson tar miljøorganisasjoner i autoritære regimer ofte rollen som *infrastructure service providers*¹⁸¹. «Clean up Oman», kan i motsetning til ESO, ses som en ren nytteaktør for myndighetene i Oman. Arbeidet deres utfordringer på ingen måte politikk eller næringsliv, og de gjør rett og slett et arbeid som myndighetene ellers ville måtte betale noen for å gjøre. Det kan være en av årsakene til at myndighetene tillater en slik løsrevet organisering, på tross av tidligere formaninger om at «én miljøorganisasjon» er nok.

Samtidig er også ESOs arbeid av nytteverdi for Oman. De gjennomfører ryddeaksjoner, men dette linkes direkte opp til deres forskningsprosjekter. En ryddeaksjon for å bedre klekkesesongen til skilpaddene, er ikke nødvendigvis det samme som tilfeldige ryddeaksjoner for å bedre miljøet generelt. Selv om begge delene resulterer i et (midlertidig) søppelfritt område. Dette fordi ESOs arbeid i svært liten grad består av ryddeaksjoner. Deres hovedsatsning er på innsamling av informasjon og data for å påvirke relevante aktører. Ryddeaksjonen blir bare en liten del av arbeidet, og bidrar til å engasjere lokalbefolkningen i praktisk miljøvern.

¹⁸⁰ Intervju Lamees Daar 2016.

¹⁸¹ Doyle, Timothy og Adam Simpson, 2006. «Traversing more than speed bumps: Green politics under authoritarian regimes in Burma and Iran», side 761.

5.3 utfordringer

ESO opplever en rekke utfordringer i forbindelse med arbeidet. De politiske omstendighetene vil alltid påvirke organisasjonen, og av de viktigste utfordringene til ESO dette året er den økonomiske situasjonen.

Manglende økonomisk stabilitet gjør organisasjonen svært sårbar. De er avhengig av støtte fra firmaer og sponsorer, og inntektene varierer hvert år. Det brukes derfor mye ressurser på å skaffe midler til prosjekter og driftsutgifter. De langsiktige prosjektene har relativt stabil støtte, men organisasjonen ønsker å utvide arbeidet sitt. Det er særlig utgiftene til administrasjonen de sliter med å dekke inn, og dette bekymrer styret.¹⁸²

I tillegg er det en utfordring å holde på medlemmene. Det oppleves som vanskelig å finne aktiviteter som det er enkelt å involvere medlemmene i, og ressursene organisasjonen har tilgjengelig er begrenset. Organisasjonen ser på dette som en utfordring fordi de ønsker at medlemsmassen skal vokse. På den måten vil det generere mer inntekt, men desto viktigere er det at medlemstallene gir organisasjonen mer tyngde og legitimitet når de kommer med sitt budskap. Det er også varierende i hvor stor grad medlemmene engasjerer seg i organisasjonen. Mange av de frivillige på Earth Hour-arrangementet var ikke medlemmer av organisasjonen selv. Flere var utenlandskearbeidere som ønsket å gjøre noe «bra».

På den årlige generalforsamlingen har medlemmene anledning til å fremme sine synspunkter. Dette kunne vært en god måte å inkludere medlemmene, men ettersom organisasjonen etter hvert har utviklet langsiktige forskningsprosjekter, har medlemmene lite reell påvirkning på driften av organisasjonen. De eneste måtene medlemmene kan påvirke direkte er gjennom valg av styremedlemmer. Medlemmene har også anledning til å stille til valg selv. I følge Lamees er det mange av medlemmene som ikke har en god forståelse for hva som er innenfor organisasjonens mandat. På sist generalforsamling var det noen som foreslo at organisasjonen burde engasjere seg mer for å få flere til å slutte å røyke.¹⁸³ Slike forslag, og mangelen på forståelse, gjør at det oppleves som vanskelig å la medlemmene få større direkte påvirkning.

¹⁸² Intervju Lamees Daar 2016.

¹⁸³ Intervju Lamees Daar 2016.

Utvidelsen til Dhofar

Det er også et ønske om å utvide organisasjonen for å dekke større geografiske områder i Oman. Selv om de ansatte drar rundt og holder foredrag på skoler i ulike deler av landet, mener de det ville vært en styrke dersom de kunne etablert lokallag. I 2015 etablerte organisasjonen et til kontor i Salalah, i regionen Dhofar. Det var styret som vedtok denne utvidelsen, og det ble til å begynne med ansatt to personer ved kontoret. Det viste seg imidlertid å være vanskelig å få i gang et kontor så langt unna, og kontorsjefen valgte å slutte etter bare en måned. Utvidelsen av organisasjonen med et kontor til, hadde delte meninger blant de ansatte. Det var tydelig et tema som engasjerte, ettersom de fleste kom inn på dette når de snakket om organisasjonens utvikling.

En sa svært tydelig at hun ikke syntes dette var en god ide. «I think that establishing a second office, while struggling to finance one, is a very wired decision. These funds should have been used to expand our existing projects».¹⁸⁴ Hun la vekt på at beslutningen var en styresak, og at hun personlig var uenig i denne prioriteringen. En annen var mer moderat, og la vekt på at Dhofar er et veldig viktig område for økologien i Oman, og at det derfor var et naturlig sted å utvide til.¹⁸⁵ Andre uttrykte mer bekymring for det økonomiske med utvidelsen. Et ekstra kontor, en ekstra ansatt, som helt alene ikke får gjort så mye. Det var ikke lett å forsvare en slik utgift.¹⁸⁶

Opprinnelig var tanken bak utvidelsen at kontoret etter hvert skulle finansiere seg selv. Ved ansettelse av kontorsjef og prosjektansvarlig var det lagt vekt på å finne kandidater som kunne skaffe sponsorer og prosjektstøtte fra lokale firmaer. Når de mistet en av de ansatte, mistet de altså en person som de allerede hadde ansett som svært verdifull på grunn av sine kontaktskapende evner (eller sine kontakter).¹⁸⁷ De har foreløpig ikke ansatt noen nye.

Det ble også uttrykt bekymring for at hovedkontoret ikke har ressurser nok til å bistå alle sine ansatte utenfor egne kontorer. På grunn av den arbeidsmengden de opplever å ha, er det vanskelig å reise ut for å gi veiledning og oppfølging av de ansatte på Masirah og i Salalah. Omtrent en gang i måneden reiser administrasjonssjefen eller forskningskoordinator ut til

¹⁸⁴ Intervju 20. Mars 2016

¹⁸⁵ Intervju 14. Mars 2016

¹⁸⁶ Intervju 17. Mars 2016

¹⁸⁷ Intervju 17. Mars 2016

Masirah for å bistå. Hver reise tar omtrent 3 dager. Dette byr på utfordringer ettersom de også kommer hjem til mer arbeid som de ikke har fått gjort mens de er borte.¹⁸⁸

Holdningsproblem

En av grunnene til at det er vanskelig å oppnå resultater, mener Ahmed, skyldes blant annet at det er et generelt holdningsproblem i samfunnet. Han forteller om et samfunn hvor unge voksne ikke lærer å ta vare på egne hjem. Gjennom utviklingen av infrastruktur og industrialisering, har mange omanere fått hjem hvor utenlandske arbeidere vasker opp og lager mat. Fra de er barn til de er voksne, opplever de at selv om de søler og griser er det bare å gå videre, for når de kommer tilbake er det rent. Dette mener han er et bilde på et generelt holdningsproblem blant mange unge omanere. De er ikke selv ansvarlige for å rydde opp etter eget rot, det får være noen andres ansvar.¹⁸⁹

Hvorvidt det Ahmed sier om bakgrunnen for forsøpling stemmer, er ikke jeg kvalifisert til å svare på. Likevel er det et faktum at det forsøples mye i deler av Oman. Dette til tross av at myndighetene har økt antall søppeldunker med tusentalls de siste årene¹⁹⁰. Søppel i naturen er definitivt et holdningsproblem. Men hvem som har «skyld» i dette, og hvorfor det er der, er ikke verifiserbart.

Wadi Shab

En opplevelse som illustrerer problemet med forsøpling er en opplevelse fra en tur jeg tok til et dalføre mellom Muskat og byen Sur, kalt Wadi Shab¹⁹¹. Det første som møter deg når du kommer til området er en liten kiosk som selger de mest nødvendige drikkevarer og snacks. I elvemunningen som kommer fra dalføret ligger det flere elvebåter, og mot en liten avgift blir du kjørt tørt over på den andre siden. Mange lokale velger å vasse over på de grunnere partiene, men dette bør man være lokalkjent for å gjøre. Når man kommer over på den andre

¹⁸⁸ Intervju 14. Mars 2016

¹⁸⁹ Intervju Ahmed 2016.

¹⁹⁰ Times of Oman <http://timesofoman.com/article/76492/Oman/Double-the-fine-for-piling-up-garbage-at-major-tourism-sites-urge-environmentalists-in-Oman> lest 23.05.2016

¹⁹¹ «Wadi» er et arabisk ord som kan oversettes til tørrlagt elveleie. <https://snl.no/wadi> I de fleste tilfeller henviser dette til et relativt tørrlagt elveføre som har ført til en dalformasjon. De karakteriseres ofte av mye vegetasjon. Elveføret inneholder mye vann etter kraftige regnfall.

siden kan man fortsette innover dalen på en sti. Rørledninger strekker seg langs dalbunnen, og ender i noe som ser ut som et pumpe-hus ved elvemunningen. Ledningene henter vann fra kilder lengre inn i dalen for å distribuere til nærliggende områder.

Wadi Shab beskrives ofte som svært vakker, og når man går innover dalen er det slående hvor grønt og frodig det virker. Langs den tørre elvebunnen er det flere steder mindre viker hvor det er samlet seg vann. I noen av disse kunne vi observere fisk og andre smådyr. Desto lengre inn man kommer blir dalføret smalere og våtere. Etter hvert kommer man til en jevn strøm av vann som kommer fra vannkilder lengre inn i dalen. Stien blir smalere, og etter hvert går man svært nært fjellssidene. Det må klatres over store steiner, og elven må krysses. Etter omtrent 1 times gange kommer man til en yndet badeplass. Her kan man svømme inn mellom klippene, og det hele innbyr til en flott naturopplevelse. Det var også her et av de mest slående eksemplene på forsøpling var. Rett ved badeplassen ligger det slengt en brukt bleie. Lyden av rennende vann forstyrres av flasker som slår mot hverandre og steinene som blokkerer deres ferd nedover elven. Den slående naturopplevelsen blir øyeblikkelig forstyrret av alt avfallet som dukker opp når man ser seg omkring.

Søppelet kan like godt komme fra turister som omanere. Dersom man tenker at ansvaret for forsøpling faller likt på alle brukere, vil lokale innbyggere definitivt også ha en viktig rolle i dette. Flere steder i dalføret finner man fulle svarte søppelsekker. Dette vitner om at noen rydder opp. I en artikkel i Times of Oman oppfordrer flere lokale innbyggere myndighetene til å bli strengere med å utstede bøter for forsøpling. En av de som uttalte seg til avisen mente at det bare kunne læres «the hard way» gjennom kraftige bøter. En annen påpekte at mange husdyr dør på beite hvert år på grunn av at de spiser søppel. Mannen, som jobber som guide, uttalte at det var flaut å se at turister rydder opp etter omanere på populære turiststeder.¹⁹²

Et annet eksempel som illustrerer forholdet til forsøpling opplevde jeg på vei fra flyplassen under mitt besøk i Mars 2016. Jeg valgte å ta en lokal taxi, og den unge sjåføren skulle kjøre meg til mitt hotell. Navnet til hotellet var ikke kjent for sjåføren, og selv om jeg forklarte etter beste evne hvor hotellet lå, klarte vi ikke å få en felles forståelse for veien dit. Dette resulterte i at sjåføren, serviceinnstilt som han var, ønsket å ringe hotellet for å få forklart veien. Telefonen hans var imidlertid uten kreditt, og han stoppet innom en liten kafè for å kjøpe et

¹⁹² Times of Oman *Double the fine for piling up garbage* <http://timesofoman.com/article/76492/Oman/Double-the-fine-for-piling-up-garbage-at-major-tourism-sites-urge-environmentalists-in-Oman> lest 23.05.2016

kontantkort fra bilvinduet. Den ansatte kom ut med kortet, og sjåføren pakket det ut av plasten. Uten en mine slapp han plasten rett ned utenfor bilen, og tastet inn kodene fra kortet.

Hvorfor sjåføren valgte å «forsøple» på denne måten er ikke meg bekjent. Jeg konfronterte han heller ikke med dette. Det er derfor ikke gitt at denne handlingen beskriver han som person, eller hans generelle væremåte. Det som er interessant er at han gjorde dette denne gangen. Med over 1,5 millioner innbyggere i Muskat-området blir det mye søppel hvis alle tillater seg slike «feil» en gang i blant. At flere enn denne sjåføren forsøpler blir svært tydelig hvis man drar til en strand eller observerer hvor mange søppelplukkere som er ute hver morgen for å holde byen ren. Ahmed sa det slik «The municipality is doing a great job with cleaning the city, so people don't really realize what the problem is».¹⁹³

Holdninger er en viktig del av løsningen på miljøproblemene, i følge ESO. En av de ansatte sa, at det vanskeligste er å få hver og en til å føle at de er nøkkelen. Bare gjennom økt bevissthet og en fundamentert følelse av at deres handlinger er like viktige som alle andres, vil de få store resultater i forhold til miljøvern og begrensning av klimaendringer.¹⁹⁴

Forholdet til myndighetene

Det er vanskelig å endre holdninger i befolkningen, men også vanskelig å påvirke myndighetene. Organisasjonen har opplevd at myndighetene har lite aksept for arbeidet de gjør. En av de ansatte uttrykte det slik:

First of all, they don't accept that an NGO is trying to do anything. Some of them don't even believe in the role of the people, the civil society you know, and the worst part is that some people agree. When we try to do something, they don't really accept it.¹⁹⁵

Dette fører, ifølge den ansatte, til et vanskelig forhold med myndighetene. Byråkratiet beskrives som strengt, og preget av en «merkelig» holdning til organisasjonsliv. Likevel føler hun at de har kommet langt siden 2004, og at forholdet er langt bedre enn tidligere.

¹⁹³ Intervju Ahmed 2016.

¹⁹⁴ Intervju Leila 2016.

¹⁹⁵ Intervju 17. mars 2016.

En annen av de intervjuede byttet sittestilling flere ganger før hun valgte å svare på hvordan forholdet til myndighetene er. Hun fortalte at når organisasjonen har resultater fra forskning eller informasjon om hvordan man kan bedre vern av en turet art, tar de kontakt med departementet MECA. Gjennom møter prøver de å overbevise MECA om å gi mer støtte til vern av arten, og de oppfordrer myndighetene til å legge mer press på bedriftene. Som regel tar ESO kontakt mange ganger om samme sak. Dersom de får gjennomslag, og det vedtas å øke støtten eller utvide arbeidet med vern av dyrearten, blir det av myndighetene presentert som om dette var et initiativ fra MECA selv.¹⁹⁶ For organisasjonen er ikke dette nødvendigvis problematisk, de er fornøyd med at skilpaddene får mer vern, men det illustrerer ifølge henne hvorfor det er veldig vanskelig å spore hva ESO «faktisk» har oppnådd. Så selv om MECA eller andre departementer ikke nødvendigvis innrømmer det, mener den intervjuede at ESO har påvirket resultatene i mange saker.

Flere av de ansatte trekker frem av Sultan Qaboos er opptatt av miljø. De opplever dette som en klar fordel, og de mener at hans engasjement er ekte. En av de ansatte beskrev dette som et trumfkort de kan bruke i møte med ministere eller bedrifter. Dersom de er uvillige og vrang, kan organisasjonen minne dem på at Sultan Qaboos ønsker å ta vare på miljøet. «This is our magic wand, but we prefer not to use it».¹⁹⁷

Dette kan ses i sammenheng med det Jamal i «Barriers to Democracy». Jamal beskrev at organisasjoner i autoritære regimer tilpasser seg myndighetenes mange regler og normer. Det viktigste er nå sine mål.¹⁹⁸ Når ESO velger å ikke fremheve egne seiere, for å pleie forholdet til myndighetene, er dette en slik tilpasning.

På så måte er ikke organisasjonen opptatt av å endre styresettet i Oman, bare hvilke vurderinger som gjøres i forhold til miljø. Det samme kunne ses i Iran. Doyle og Simpson skriver at noen av organisasjonene i Iran, ville bruke de metodene som var mest effektive. I de fleste tilfeller var det å følge «loven» og fremstille miljøsakene sine som upolitiske. Organisasjonene selv fremholdt at dette var uproblematisk, og at «europiske måter» ikke var effektive i Iran.¹⁹⁹

¹⁹⁶ Intervju 17. mars 2016.

¹⁹⁷ Intervju 17.mars 2016

¹⁹⁸ Jamal *Barriers to Democracy*

¹⁹⁹ Doyle og Simpson, 2006. "Transpering more than speed bumps" side 760.

Dette må ses på som svært rasjonelt. For ESO er målet langt viktigere enn midlene. De ønsker bedre vern av miljø og klima i Oman. Deres bekymringer er for dyre- og planteartene som trues av utryddelse, og de opplever byråkratiet som strengt. Regimet i seg selv er det ingen som har kritisert. Med forbehold om at det kan være selvsensur, mener jeg at det ikke er i deres interesse å se store endringer i regimet. De virker innstilt på å forholde seg til de myndighetene de har. Kritikkk rettes i hovedsak mot ministere, ikke departementet. For eksempel beslutningen om at det bare kan være en miljøorganisasjon, velger ESO å forholde seg til som én ministers beslutning. De ser for seg at dette kan endres i fremtiden, med nye ministere og andre prioriteringer. I en situasjon hvor det er lite utsikter til endringer i regimet, må dette ses på som rasjonelt. Det er også en viss trygghet i det, nå vet de hva de har å forholde seg til.

6 Konklusjon

I et absolutt monarki er det i teorien monarken som kan bestemme alt. For Oman er dette sultan Qaboos bin Sayyid. I praksis er det selvfølgelig langt mer nyansert og komplisert. Ingen kan styre alene, og enhver hersker trenger allianser og til en stor grad «frivillig underkastelse» av innbyggerne. Rentenistteorien legger til grunn at denne samfunnskontrakten bare kan opprettholdes så lenge de økonomiske premisene er på plass. Dersom staten ikke kunne tilby like gode velferdsordninger, ville innbyggerne ønsket mer medbestemmelsesrett. De økonomiske prioriteringene til staten ville altså blitt viktigere å påvirke, dersom innbyggerne ikke opplever å få sin andel.

Over tid har velferdsnivået i mange renteniststater, også Oman, blitt komfortabelt høyt for innbyggerne. Gratis utdanning, helsetjenester og trygderettigheter danner et behagelig sikkerhetsnettverk. Prisen er lite formell innflytelse på politikk, lover og regler. På grunn av dette fremstilles ofte sivilsamfunnet som en svak part. Regimet jobber aktivt for å motvirke dannelse av organisert motstand eller opposisjon. Styrken i sivilsamfunnet måles utfra deres demokratiserende eller reformerende evner, i hvert fall sett utenfra.

Gjennom de foregående kapitlene har jeg vist hvordan *Environment Society of Oman* jobber. Innenfor rammene av et autoritært regime har de som CSO klart å oppnå anerkjennelse fra lokalt næringsliv, departementer og internasjonale organisasjoner som en seriøs aktør. Organisasjonen har tilpasset seg lover og regler, og funnet måter å oppnå resultater, uten å etablere seg som opposisjon. I ett tilfelle har dette fått direkte påvirkning på en politisk beslutning.

6.1 Til slutt er det sultanen som bestemmer

Myndighetene i Oman står over store utfordringer knyttet til økonomi. De har i flere år ønsket å diversifisere økonomien, og i 2009 var det konkrete planer om å bygge ut et kullkraftverk i Duqm.²⁰⁰ Dersom landet kunne få billig energi fra et kullkraftverk, ville det være mulig å eksportere mer olje og gass. Den 20. Januar 2010 skriver BMIresearch følgende på sine sider:

²⁰⁰ ArabianIndustry.com <http://www.arabianindustry.com/utilities/news/2009/sep/17/oman-signs-key-contracts-for-coal-fired-duqm-plant-3965234/> lest 22.05.2016

Oman's first coal-fired power plant has made significant progress with the awarding of the technical and financial advisory contracts. The Duqm Independent Water and Power Project (IWPP) will be the first coal-fired power plant in the country, and one of the first in the Gulf region, where a somewhat surprising number of coal-fired power plants are in the pipeline.²⁰¹

Artikkelen beskriver at prosjektet er i gang. De første kontraktene var da underskrevet og det var tenkt å bruke kullkraft for å diversifisere energikildene.

The agreements signify progress for the project, with an official from the Public Authority for Electricity and Water noting that 'the two contracts mean that we are going ahead with Oman's first coal-fired power plant at Duqm', as cited by Reuters.²⁰²

Andre kilder skriver at de siste kontraktene skulle tildeles i august 2010 med oppstart snart etter dette.²⁰³ Flere andre gulfstater hadde visstnok lignende planer. I artikkelen beskrives det at emiratene (FAE) også holder på å bygge kullkraftverk på dette tidspunktet i 2010. Disse planene er imidlertid ikke gjennomført ennå.

En av de intervjuede fortalte meg om en anledning hvor de så seg nødt til å kontakte sultanen. De hadde fått høre om et prosjekt som var under planlegging, og konsekvensene for miljøet kom til å bli store.

Actually even in one of the old cases, it helped us making communication with his majesty [...] There was no time to explain or talk to them, so we decided that our only option was to go directly to his majesty.²⁰⁴

Saken det dreide seg om var kullkraftverket i Duqm. Organisasjonen vurderte saken som så viktig at de så seg nødt til å bruke kontaktene sine for å få kommunisert sitt synspunkt til sultanen. Planene for kraftverket var klare, og det ville ikke være tid for lange runder med lobbyvirksomhet i departementene. Dette ville også mest sannsynlig være nytteløst. I følge en

²⁰¹ BMIResearch <http://www.bmiresearch.com/news-and-views/omans-first-coal-fired-power-plant-on-track> Lest 22.05.2016

²⁰² BMIResearch.com <http://www.bmiresearch.com/news-and-views/omans-first-coal-fired-power-plant-on-track>

²⁰³ GCCPWF <http://www.gccpwf.com/#!/upcoming-projects/c1k2z> Lest 22.05.2016

²⁰⁴ Intervju Mars 2016

annen kilde i organisasjonen, ble informasjon om de negative miljøeffektene av kullkraft formidlet gjennom et brev. Dette ble overlevert sultanen, «and the matter was closed».²⁰⁵

I avisene opplyses det ulike grunner til at prosjektet ikke ble gjennomført. Rett etter beslutningen var en av grunnene at det var funnet flere gassreserver og at det derfor var unødvendig å starte et kullkraftverk.²⁰⁶ Senere bruker avisene miljøhensyn som grunnlag for at prosjektet ble skrinlagt.²⁰⁷ Det går bare an å spekulere i hvilke vurderinger gjort av sultanen som gjorde at prosjektet ikke ble gjennomført. Likevel er det betydningsfullt at denne ansatte opplever ESO som direkte pådriver for å få kullkraftverket stoppet. En slik påvirkningskraft vil være betydelig. Samtidig er ikke dette en historie som organisasjonen har gått ut med offentlig i egne publikasjoner, det er heller ikke noe som ble tema i noen andre intervjuer. Dersom man tar hensyn til det restriktive politiske klimaet de opererer i, er det naturlig at organisasjonen ikke vil offentliggjøre dette. Det vil kunne ødelegge for dem selv. En organisasjon med «direkte innflytelse» på sultanen vil fort kunne ansees som en trussel.

Da ESO brukte sine kontakter med kongefamilien for å stoppe kullkraftverket kan dette ses på som en form for klientelisme²⁰⁸. Tilfellet med kontakt med sultanen er noe organisasjonen ønsker å fremholde som et engangseksempel. Knapphet på tid, og små utsikter til å oppnå innflytelse gjennom andre kanaler gjorde at de valgte å bruke denne kanalen for påvirkning. Som en i organisasjonen forklarte det: «We are trying to influence through the legal channels. We cannot run to the sultan everytime we want something». I siste instans var det sultanens avgjørelse å stoppe kullkraftverket. ESO hadde ingen garantier for at deres oppfordring om å gå bort fra planene, ville ha noen effekt.

Dette eksempelet viser ESO kan være en betydningsfull aktør i det omanske samfunnet. De jobber aktivt for å øke bevisstheten om klima- og miljøproblemer. Forskning og solid kunnskap, danner grunnlaget for argumentene deres. Aktivt oppsøker de bedrifter, ministere og personer for å opplyse om hvilke tiltak de kan gjøre for å bidra til å bevare det biologiske mangfoldet og minske skadevirkningene av økt industrialisering. Dette viser at det er rom for organisasjonsliv i Oman, og de fungerer ikke som et enkelt «nytteredskap» for staten.

²⁰⁵ Intervju Mars 2016

²⁰⁶ ArabianIndustry.com <http://www.arabianindustry.com/utilities/news/2009/sep/17/oman-signs-key-contracts-for-coal-fired-duqm-plant-3965234/> lest 22.05.2016

²⁰⁷ Utilities-me.com <http://www.utilities-me.com/article-853-oman-switch-to-gas-for-duqm-ipp/> lest 22.05.2016 og OmanObserver.om: <http://omanobserver.om/oman-sees-coal-as-potential-fuel-resource/> lest 22.05.2016

²⁰⁸ Jamal, 2007. *Barriers to Democracy*, side .

Kanalene for politisk påvirkning er ikke alltid lett å identifisere i Oman, og som alt annet tar det tid å opparbeide seg kunnskap og erfaringer om hvordan man kan ha innflytelse. Environment Society of Oman er på god vei til å oppnå dette. Likevel er det ofte slik at organisasjoner som opererer innenfor autoritære regimer, ofte ender opp med å forsterke regimet. Dette fordi de innordner seg regimets krav og handlemåter.²⁰⁹ For å oppnå resultater må de bruke kontakter, og på så måte forsterker organisasjonen de ugjennomsiktige linjene for påvirkning som underbygger regimet. Environment Society of Oman blir derfor ikke en trussel for det sittende regimet i Oman. Det betyr likevel ikke at de er uten påvirkningskraft eller betydning.

²⁰⁹ Jamal, 2007. *Barriers to Democracy*.

Litteraturliste

Bøker

Cavartorta, Francesco og Vincent Durac *Civil Society and Democratization in the Arab World*. London: Routledge, 2011.

Crystal, Jill, «Civil Society in the Arab Gulf» i *Civil Society in the Middle East volume two*. Redigert av Augustus Richard Norton. Leiden: E.J Brill, 1996.

Doyle, Timothy and Doug McEachern, *Environment and Politics* 2nd ed. London: Routledge, 2001.

Jamal, Amaney A., *Barriers to Democracy. The other side of Social Capital in Palestine and The Arab World*. Princeton: Princeton University Press, 2007.

Loumi, Mari. *The Gulf Monarchies and Climate Change. Abu Dahbi and Qatar in an Era of Natural Unsustainability*. London: C. Hurst and Co.,2012.

Okruhlik, Gwenn, «Rethinking the politics of distributive states: lessons from the Arab uprisings» i *Oil States in the New Middle East*, redigert av Kjetil Selvik og Bjørn Olav Utvik, 2016.

Rucht, Dieter, «The impact of Environmental Movements in Western Societies» i *How Social Movements Matter*, redigert av Giugno Marco, McAdam Doug, og Tilly Charles. Univeristy of Minnesota Press, 1999.

Utvik, Bjørn Olav, «Introduction: the rentier bargain at the trail of the Arab uprisings» i *Oil States in the New Middle East*, redigert av Kjetil Selvik og Bjørn Olav Utvik, 2016.

Thagaard, Tove, *Systematikk og innlevelse*. Bergen: Fagbokforlaget, 2003.

Valeri, Marc, *Oman: Politics and Society in the Qaboos State*. Oxford: Oxford University Press. 2009.

Artikler

Charabi, Yassine & A. H. Al-Badi (2015) "Creating An Enabling Environment for Renewable Energy Application in the Sultanate of Oman", *International Journal of Green Energy*, 12:11, 1169-1177, DOI: 10.1080/15435075.2014.893883.

Choudri, Bheemanagoud S., Ahmed Al-Busaidi, Ahmed Mushtaque (2013) "Climate change, vulnerability and adaption experiences of farmers in Al-Suwayq Wilayat, Sultanate of Oman". *Internatinal Journal of Climate Change Strategies and Management*, Vol 5. No. 4, 2013, sider 445-454.

Doyle, Timothy og Adam Simpson, "Traversing more than speedbumps: Green politics under authoritarian regimes in Burma and Iran", *Environmental Politics*, 15:5 (2006): sider 750-767.

Jamal, Amaney & Mark Tessler, «The Democracy Barometers: Attitudes in the Arab world» *Journal of democracy* Vol. 19 No. 1, 2008, sider 97-110.

Krane, Jim (2013). "Stability versus Sustainability: Energy Policy in the Gulf Monachies", University of Cambridge, Electricity Policy Research Group. Working Paper 1302. <http://www.eprg.group.cam.ac.uk/wp-content/uploads/2013/02/1302-PDF.pdf> Lest 25.05.2016.

Mushtaque Ahmed, B.S. Choudri, (2012),"Climate change in Oman: current knowledge and way forward", *Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern Issues*, Vol. 5 Iss: 4 pp. 228 – 236.

Ross, Michael L. «Does Oil Hinder Democracy?» *World Politics*, 53 (2001), sider 325-361.

Nyhetsartikler fra nettaviser

ArabianIndustry.com *Oman signs key contracts for coal fired duqm plant*

<http://www.arabianindustry.com/utilities/news/2009/sep/17/oman-signs-key-contracts-for-coal-fired-duqm-plant-3965234/> lest 22.05.2016.

BBCnews.com *Oman jails former commerce minister for corruption*

<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27469354> Lest 25.05.2016.

GulfNews.com *Shura council member detained in pre dawn raid in Oman.*

<http://gulfnews.com/news/gulf/oman/shura-council-member-detained-in-pre-dawn-raid-in-oman-1.1223826> Lest 28.05.2016.

GulfNews.com *Oman approves its 2016 general budget*

<http://gulfnews.com/business/economy/oman-approves-its-2016-general-budget-with-estimated-deficit-of-3-3b-riyals-1.1646938> Lest 24.05.2016.

GulfNews.com *Omanis continue to prefer government jobs*

<http://gulfnews.com/news/gulf/oman/omanis-continue-to-prefer-government-jobs-1.1566652> Lest 25.05.2016.

Ole Mathismoen, *Slik ble Paris-avtalen* aftenposten.no [http://mm.aftenposten.no/kloden-](http://mm.aftenposten.no/kloden-var/blog/8281556)

[var/blog/8281556](http://mm.aftenposten.no/kloden-var/blog/8281556) lest 24.05.2016.

OmanObserver.om *Sultanates population crosses 4.3 million*

<http://omanobserver.om/sultanates-population-crosses-4-3-m/> Lest 25.05.2016.

Out-law.com *Oman to build solar energy plant* [http://www.out-](http://www.out-law.com/en/articles/2015/july/oman-to-build-600-million-solar-energy-plant-to-cut-countrys-gas-use/)

[law.com/en/articles/2015/july/oman-to-build-600-million-solar-energy-plant-to-cut-countrys-gas-use/](http://www.out-law.com/en/articles/2015/july/oman-to-build-600-million-solar-energy-plant-to-cut-countrys-gas-use/). Lest 25.05.2016

Times of Oman: *Oman's adult literacy climbs to 94,8*

<http://timesofoman.com/article/82850/Oman/Education/Oman's-adult-literacy-climbs-to-948> Lest 25.05.2016

- *Plastic bag tax to help Oman government to boost its revenues*

<http://timesofoman.com/article/75952/Oman/Environment/'Plastic-bag-tax'-to-help-Oman-government-boost-its-revenues-as-well-as-serve-the-cause-of-environme> Lest 23.05.2016,

- *Majlis Al Shura elections an important milestone in Oman's democratic experience*
<http://timesofoman.com/article/68310/Oman/Government/Majlis-Al-Shura-polls-to-cement-Oman's-democratic-experience> Lest 25.05.2016.

Times of Oman *Voter turnout for Oman's Majlis al-Shura Elections*

<http://timesofoman.com/article/70297/Oman/Government/Live-Blog:-5666-voter-turnout-for-Oman's-Majlis-Al-Shura-elections> Lest 24.05.2016.

- *Omani Students can now take up part time jobs*
<http://timesofoman.com/article/52111/Oman/Omani-students-can-now-take-up-part-time-jobs> Lest 24.05.2016.
- *An Omani job seeker need three and a half years to find a job*
<http://timesofoman.com/article/77188/Oman/Government/An-Omani-job-seeker-needs-three-and-a-half-years-to-find-a-job> Lest 24.05.2016
- *Thousands in Oman to get their benefits cut*
<http://timesofoman.com/article/78043/Oman/Government/Thousands-in-Oman-to-get-their-work-benefits-cut> Lest 24.05.2016
- *Majlis al-Shura Discusses Omanisation in private sector supervisory positions*
<http://timesofoman.com/article/84012/Oman/Omanisation/Majlis-Al-Shura-discusses-Omanisation-in-private-sector-supervisory-positions> Lest 24.05.2016

Times of Oman: Royal Oman Police detains citizen for spreading rumours about the Cabinet reshuffle. <http://timesofoman.com/article/73084/Oman/Government/Royal-Oman-Police-detains-citizen-for-spreading-rumours-about-the-Cabinet-reshuffle> Lest 28.05.2016

- *Further oil price dip to force greater austerity says IMF*
<http://timesofoman.com/article/83922/Oman/Government/Oman-economy:-Further-oil-price-dip-to-force-greater-austerity-says-International-Monetary-Fund> Lest 25.05.2016.
- *Failure on oil production limits to have little impact on Oman say experts*
<http://timesofoman.com/article/81793/Oman/Government/Failure-on-oil-production-limits-to-have-little-impact-on-Oman-say-experts>. Lest 25.2016

- *Most Omanis still prefer government jobs*
<http://timesofoman.com/article/63558/Oman/Omanisation/Most-Omanis-still-prefer-government-jobs-to-the-private-sector> Lest 24.05.2016.

Times of Oman Oman infrastructure push seen unaffected

<http://timesofoman.com/article/67090/Oman/Oman-infrastructure-push-seen-unaffected-by-crude-oil-price-dip> Lest 25.05.2016.

- *Oman announces revises petrol price*
<http://timesofoman.com/article/75262/Oman/Government/Oman-announces-revised-petrol-diesel-price> Lest 25.05.2016
- *Driving instructors in Oman choose not to raise fuel price*
<http://timesofoman.com/article/74869/Oman/Driving-instructors-in-Oman-choose-not-to-raise-fees-following-fuel-price-hike> Lest 25.05.2016.
- *Some easy steps to you're your fuel cost*
<http://timesofoman.com/article/75329/Oman/Government/Some-easy-steps-to-help-cut-your-fuel-cost-by-30-per-cent-in-Oman> Lest 25.05.2016

Times of Oman Muscat Municipality gives employees one month to give up personal

contracts <http://timesofoman.com/article/81788/Oman/Government/Muscat-Municipality-gives-employees-one-month-to-give-up-personal-contracts-with-private-companies> Lest 25.05.2016.

Y-Oman, *Solar Power to Electrify Oman Soon* <https://www.y-oman.com/2016/04/watts-up/>
lest 28.05.2016

Nettkilder

BMIresearch <http://www.bmiresearch.com/news-and-views/omans-first-coal-fired-power-plant-on-track>
Lest 22.05.2016

GCCPWF <http://www.gccpwf.com/#!/upcoming-projects/c1k2z> Lest 22.05.2016

Department of Manpower Oman: Labor Law,

<http://www.manpower.gov.om/Portal/Laborlaw.aspx> Lest 24.05.2016.

Etikkom.no [https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-](https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/)

[og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/](https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/) Lest 25.05.2016

Middle East Partner Initiative <http://mepi.state.gov/about-us.html> lest 25.05.2016

Store norske leksikon <https://snl.no/wadi> Lest 25.05.2016.

World Factbook – Oman. Financial data. Est. 2007 level 60% of the work force are expatriate

workers <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mu.html>

Rapporter

ESO: Annual Report 2015

- Annual Report 2014
- Annual Report 2013
- Annual Report 2012
- Progress Report Januar 2010 – December 2011
- Progress Report 2006-2007
- Administration Report 2005
- Strategy Plan
- The Constitution

Alle er lastet ned fra www.eso.org.om. Sist lest 28.05.2016.

Ministry of Environment and Climate Affairs Oman: *Initial National Communication under*

The United Nations Framework Convention on Climate Change. October 2013.

<http://unfccc.int/resource/docs/natc/omnnc1.pdf> Lest 28.05.2016

Freedom House – Freedom of the World Oman 2015.

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/oman> Lest 28.05.2016

Papiravis

Oman Tribune *Unesco lauds HM initiatives*, Sunday October 11. 2015

Video

Leonardo DeCaprio, Oscar speech 29. February 2016:

<https://www.youtube.com/watch?v=AOoP56eXtzM> lastet ned 24.04.2016

Intervjuer

18.10.2015 Oman

14.03.2016 Oman

14.03.2016 Oman

15.03.2016 Oman

15.03.2016 Oman

17.03.2016 Oman

16.03.2016 Oman

20.03.2016 Oman

05.04.2016 Skype

10.04.2016 epost-intervju